

**Byggnadslagen
och
Byggnadsstadgan**

**1947
med ändringar till
1966**

För användning av Utkikens kunder

Fler byggregler finns på
www.utkiken.net/byggregler

BYGGNADSLAG OCH BYGGNADSSTADGA

LAGTEXTEN

5:e uppl. 1966

För användning av Utkikens kunder

KOMMUNFÖRBUNDETS FÖRLAG

Fler byggregler finns på
www.utkiken.net/byggregler

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Byggnadslagen.	5
Första avd. <i>Inledande bestämmelser.</i>	5
Andra avd. <i>Bestämmelser för stad.</i>	7
I. Om generalplan.	7
II. Om stadsplan.	13
Om stadsplans upprättande och antagande.	13
Om tomtindelning.	14
Om förbud mot nybyggnad m. m.	16
Om avstående av mark.	19
Om upplåtande av gata eller annan allmän plats.	23
Om ersättning för gatumark.	26
Om ersättning för gatubyggnadskostnad.	29
Särskilda bestämmelser om marks avstående och iordningställande i vissa fall.	31
Om underhåll av gata m. m.	32
Om ersättning för skada vid stadsplans genomförande.	33
III. Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan.	34
IV. Om utomplansbestämmelser	34
V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, luftfarten m. m.	35
VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen.	37
Tredje avd. <i>Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen.</i>	39
Fjärde avd. <i>Bestämmelser för landet i övrigt.</i>	40
I. Om generalplan.	40
II. Om stadsplan.	41
III. Om byggnadsplan.	41
IV. Om utomplansbestämmelser.	47
V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, luftfarten m. m.	47
VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen	48

Femte avd. <i>Gemensamma bestämmelser för stad och landet</i>	49
I. Om regionplan.	49
II. Om tillstånd för särskilt fall till tätbebyggelse.	52
III. Om bestämmande och erläggande av lösen.	52
IV. Om ansvar, handräckning och fullföljd av talan m. m.	55
V. Allmänna bestämmelser.	57
Övergångsbestämmelser.	59
Övergångsbestämmelser till SFS 611/1959.	62
Byggnadsstadgan.	63
1 kap. Om byggnadsnämnd.	63
2 kap. Om planläggning.	67
Allmänna bestämmelser.	67
Regionplan.	67
Generalplan.	68
Stadsplan.	68
Byggnadsplan.	70
Upprättande, antagande och fastställelse av plan.	70
Särskilda bestämmelser.	75
3 kap. Om utomplansbestämmelser.	78
4 kap. Om tomtindelning m. m.	79
5 kap. Om byggande.	81
Inledande bestämmelser.	81
Nybyggnad.	82
Ändring av byggnad.	88
Underhåll av byggnad.	89
Rivning av byggnad.	89
Skylt, annan fast anordning, upplag m. m.	89
Tomts ordnande.	90
Byggnadslov.	90
Byggnadsarbete och tillsyn å sådant arbete.	95
Byggande inom vissa icke planlagda områden.	98
Vissa allmänna byggnader.	99
Undantag i vissa fall från gällande föreskrifter.	100
6 kap. Om ansvar, vitesföreläggande m. m.	101
7 kap. Om fullföljd av talan.	103
8 kap. Allmänna bestämmelser.	104
Övergångsbestämmelser.	105
<i>Sakregister</i>	108

BYGGNADSLAG

den 30 juni 1947.

SFS 385/1947, 383/1948, 666/1949, 329/1953,
198/1954, 316/1955, 430/1958, 611/1959,
218/1963, 824/1964, 718/1965.

Första avd. Inledande bestämmelser.

1 §

Marks användning för bebyggelse skall i den omfattning som stadgas i denna lag föregås av planläggning.

2 §

Grunddragen för marks användning inom kommun eller samhälle angivas i *generalplan*.

Närmare reglering av bebyggelsen sker genom *stadsplan* eller *byggnadsplan*.

Byggnadsverksamheten inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan regleras genom *utomplansbestämmelser*.

3 §

För samordning av flera kommuners eller samhällets planläggning upprättas *regionplan*.

4 §

Vid planläggning skola såväl allmänna som enskilda intressen tillbörligen beaktas.

5 §

Markens ägare är med avseende å dess användning för olika slag av bebyggelse underkastad de inskränkningar som stadgas i denna lag eller med stöd av lagen.

För att mark skall få användas till tätbebyggelse förutsättes, att den vid planläggning enligt denna lag prövats från allmän synpunkt lämpad för ändamålet.

6 §

6 §

Med tätbebyggelse förstås i denna lag sådan samlad bebyggelse som nödvändiggör särskilda anordningar för tillgodoseende av gemensamma behov.

Annan bebyggelse benämnes glesbebyggelse.

7 §

Det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten utövas av byggnadsnämnd.

Länsstyrelsen har att öva tillsyn över planläggningen och byggnadsväsendet inom länet.

Den allmänna uppsikten över planläggningen och byggnadsväsendet inom riket tillkommer byggnadsstyrelsen.

8 §

Närmare föreskrifter om byggnadsnämnd, om byggande och lov därtill samt rörande tillämpningen i övrigt av denna lag meddelas av Konungen.

Andra avd. Bestämmelser för stad.

I. Om generalplan.

9 §

Generalplan skall genom stadens försorg upprättas i den mån så erfordras till ledning för närmare planläggning beträffande stadens ordnande och bebyggande.

Planen skall ange grundragen för markens användning till olika ändamål, såsom till tätbebyggelse, viktigare trafikleder och andra allmänna platser.

Finnes till främjande av stadens ändamålsenliga utbyggnad erforderligt, att visst område tills vidare undantages från tätbebyggelse eller från viss annan bebyggelse, oaktat det i och för sig är lämpat därför, skall det också angivas i generalplanen. Sådant undantag må icke avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

Erfordras eljest särskilda bestämmelser angående markens bebyggande eller användning i övrigt, skall generalplanen innehålla sådana bestämmelser.

10 §

Generalplan så och ändring därav antages av stadsfullmäktige.

Planen må på framställning av staden helt eller delvis fastställas av Konungen och skall, i vad den blivit fastställd, lända till efterrättelse enligt vad nedan sägs.

Generalplan som blivit föremål för fastställelse benämnes fastställd generalplan. Därmed avses, om planen är fastställd allenast i vissa hänseenden, endast de bestämmelser som sålunda skola gälla.

11 §

Ändring av fastställd generalplan må, om ändringen ej innefattar väsentlig avvikelse från vad förut gällt, på framställning av staden fastställas av länsstyrelsen.

11 §

Underlåter stad att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av generalplan, där sådan erfordras, må Konungen förelägga stadsfullmäktige viss tid inom vilken sådan plan skall vara upprättad. Ställa stadsfullmäktige sig ej föreläggandet till efterrättelse, äger Konungen efter hörande av stadsfullmäktige låta på stadens bekostnad upprätta generalplan.

Finnes generalplan men prövas den uppenbarligen icke fylla de krav som med hänsyn till stadens utveckling skäligen böra ställas på densamma, skall i fråga om ändring av planen vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

12 §

Beslut om fastställelse av generalplan gäller ej med avseende å område som ingår i stadsplan eller byggnadsplan.

Beträffande sådant undantag från bebyggelse som omförmäles i 9 § tredje stycket må fastställelse ej meddelas att gälla för längre tid än fem år. Konungen äger dock på framställning av staden förlänga tiden för beslutets giltighet, varje gång med högst nämnda tid.

13 §

Nybyggnad må icke företagas i strid mot fastställd generalplan; dock må Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och generalplanens syfte icke motverkas. Kan fastighet, vilken bildats före planens fastställande, därefter icke tagas i anspråk för byggnadsändamål, må ock undantag enligt vad nu sagts medgivas, om generalplanens syfte icke avsevärt motverkas.

14 §

Hava stadsfullmäktige beslutat göra framställning om fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, må nybyggnad, innan framställningen prövats, ej företagas inom område som avses med denna; dock må länsstyrelsen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, annan myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, såvitt generalplanens genomförande icke försvåras.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

15 §

Är fråga väckt om framställning angående fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, äger länsstyrelsen på framställning av staden förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas. Sådant förordnande gäller intill dess stadsfullmäktige beslutat i frågan, dock ej längre än ett år. Där så erfordras äger länsstyrelsen på framställning av staden förlänga förbudets giltighetstid med högst två år i sänder.

Från förbud som i första stycket sägs må undantag medgivas av länsstyrelsen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, av annan myndighet som Konungen bestämmer.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

16 §

Finner Konungen framställning om fastställelse av generalplan icke kunna bifallas, äger Konungen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

17 §

17 §

Inom område som ingår i fastställd generalplan må schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd icke vidtagas, såvitt åtgärden uppenbarligen är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra områdets användning för avsett ändamål.

Har med avseende å visst område beslut fattats eller fråga väckts angående framställning om fastställelse av generalplan eller ändring av fastställd generalplan eller har förbud mot nybyggnad meddelats enligt 16 §, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot åtgärd varom sägs i första stycket.

18 §

Mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan allmän plats må lösas av staden, när staden begär det.

Annan mark för vilken generalplan fastställts må, till den del marken ej är avsedd för enskilt bebyggande, lösas av staden, såvitt markens användning för avsett ändamål ej ändock kan anses säkerställd.

Är marken i stadens ägo, må staden lösa särskild rätt som besvärar marken. Inlösen av särskild rätt till mark som avses i andra stycket må dock ske endast under där angiven förutsättning.

18 a §

Innehåller fastställd generalplan bestämmelse att mark, som ej må lösas enligt 18 § första stycket, skall kunna nyttjas för allmän trafikanläggning eller allmän ledning, skall på stadens yrkande servitut eller nyttjanderätt upplåtas i den omfattning som erfordras för ändamålet. Kan ägaren till följd av planen nyttja marken endast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, må han påfordra att staden förvärvar rättighet som nu sagts. Staden äger bestämma om förvärvet skall avse servitut eller nyttjanderätt.

SFS 718/1965.

19 §

Ingår allmän väg i mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan plats eller till särskilt trafikområde som skall tillhöra staden, skall vägmarken utan ersättning tillfalla staden i den mån den tages i anspråk för avsett ändamål.

20 §

Ingår enskild väg för två eller flera fastigheter i mark som enligt fastställd generalplan är avsedd till trafikled eller annan allmän plats, äger staden nyttja vägmarken för avsett ändamål utan hinder av den rätt annan kan äga till marken. Har vägen upplåtits allenast på viss tid, gälle stadens nyttjanderätt för samma tid.

Besväras vägmarken av fordran eller annan rättighet med bättre rätt än vägupplåtelsen, njute innehavaren mot avskrivning å handling, vara rättigheten grundas, ersättning av staden för förlust som uppstått genom stadens nyttjanderätt. Den som vill framställa ersättningsanspråk skall väcka talan, om han är innehavare av fordran, inom tio år och eljest inom två år från det planen fastställdes. Sedan marken tagits i anspråk av staden, vare staden ansvarig för avgäld eller annan förmån som utgår för vägens begagnande.

Är vägen använd för ledning som hindrar eller väsentligt försvårar för staden att nyttja vägmarken, äger staden få ledningen på sin bekostnad flyttad till lämplig av staden anvisad plats.

21 §

Skall mark enligt fastställd generalplan användas för annat ändamål än enskilt bebyggande och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare staden skyldig att lösa marken.

Frågan huruvida lösningsplikt föreligger skall bedömas efter den fastighetsindelning som gällde vid tiden för generalplanens fastställande, med de ändringar av indelningen som skett för planens genomförande.

22 §

22 §

Får mark enligt fastställd generalplan icke användas för annan glesbebyggelse än för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns och därmed jämförligt behov, och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare markens ägare berättigad till ersättning av staden för den skada som han härigenom lider. Samma lag vare om innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan planen fastställdes.

Ersättningen skall, om förbudet är tidsbegränsat, bestämmas att utgå med visst årligt belopp, med rätt för såväl staden som markens ägare eller annan sakägare att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden eller vid förlängning av giltighetstiden för bestämmelsen. Vad i fråga om ersättningen avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan staden och sakägare gälla jämväl mot den som efter planens fastställande förvärvat sakägarens rätt till marken.

Vid bedömandet av frågan huruvida ersättningsplikt föreligger skall vad i 21 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

23 §

Kan överenskommelse i ersättningsfrågan icke träffas, skall den som vill framställa ersättningsanspråk instämma sin talan till expropriationsdomstolen i den ort där marken är. Jämväl staden äger påkalla prövning av ersättningsfrågan enligt vad nu sagts.

Staden skall vidkännas å ömse sidor uppkomna kostnader å målet, såframt ej rätten med hänsyn till omständigheterna finner skäligt annorlunda förordna.

SFS 666/1949.

II. Om stadsplan.

Om stadsplans upprättande och antagande.

24 §

Stadsplan skall genom stadens försorg upprättas i den mån det genom stadens utveckling påkallas för den närmare regleringen av bebyggelsen.

25 §

Stadsplan skall utmärka och till gränserna angiva de för olika ändamål avsedda områden som ingå i planen, nämligen byggnadskvarter, gator, torg, parker och andra allmänna platser samt specialområden, såsom järnvägs- och andra särskilda trafikområden, skydds- eller säkerhetsområden för vissa anläggningar, hamnområden, idrottsområden, begravningsplatser och vattenområden.

Jämväl höjdlägen skola i erforderlig omfattning angivas.

Stadsplan skall ock innehålla de ytterligare bestämmelser angående områdenas bebyggande eller användning i övrigt som finnas erforderliga.

26 §

Stadsplan antages av stadsfullmäktige; dock äga fullmäktige i den omfattning som prövas lämplig uppdraga åt byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe antaga sådan plan.

Planen skall för att bli gällande fastställas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen äger, om särskild anledning därtill föreligger, underställa planen Konungens prövning. Är planen av större omfattning eller eljest av större allmän betydelse eller

26 §

har i ärendet uppkommit fråga vars avgörande enligt denna lag ankommer på Konungen, skall underställning alltid ske.

Vad nu sagts gäller ock ändring av stadsplan.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

27 §

Finnes för stads ändamålsenliga utveckling eller till främjande av betydande allmänt intresse nödigt att stadsplan upprättas för visst område men underlåter staden att vidtaga här för erforderliga åtgärder, må Konungen förelägga stadsfullmäktige viss tid inom vilken sådan plan skall vara underställd Konungens prövning. Ställa stadsfullmäktige sig ej föreläggandet till efterrättelse, äger Konungen på stadens bekostnad låta upprätta och, efter hörande av stadsfullmäktige och dem frågan eljest rör, fastställa stadsplan för området.

Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning med avseende å ändring av stadsplan.

Om tomtindelning.

28 §

Byggnadskvarter skall indelas till tomter sålunda att det kan ändamålsenligt bebyggas i överensstämmelse med stadsplanen.

29 §

Tomtindelning bör såvitt möjligt ske i ett sammanhang för hela kvarteret. Omfattar tomtindelning endast en del av ett kvarter, skall iakttagas att återstoden kan indelas till lämpliga tomter.

30 §

Tomtindelning av mark som ej varit föremål för dylik indelning skall ske, när ägare av sådan mark begär det eller när byggnadsnämnden så finner nödigt och markägare ej visar särskilt skäl till anstånd.

31 §

Tomtindelning må på begäran av markägare eller på byggnadsnämndens föranstaltande ändras, om fastställd ändring av stadsplan förutsätter ändring jämväl av tomtindelningen, så ock där bebyggelsen å två eller flera tomter är i behov av förnyelse, som icke lämpligen kan ske annorledes än i ett sammanhang, och den bestående tomtindelningen utgör hinder för att marken inom kvarteret eller del därav utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt. I fråga om obebyggd mark må ändring av tomtindelning äga rum när sådan påkallas av markägare eller av byggnadsnämnden, såvida ändringen kan antagas vara en förutsättning för att marken eller angränsande mark i kvarteret inom skälig tid blir bebyggd på ett ändamålsenligt sätt.

Ändring av tomtindelning må ock på begäran av markägare eller på byggnadsnämndens eget föranstaltande äga rum, om därigenom bättre överensstämmelse med bestående äganderättsförhållanden kan vinnas utan avsevärd olägenhet.

Ej må tomtindelning ändras i andra fall än nu sagts, med mindre ägarna av de tomter som beröras av ändringen äro ense därom och ändringen finnes lämplig för ett ändamålsenligt utnyttjande av tomterna.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

32 §

Kostnaden för tomtindelning eller ändring därav skall bestridas av staden. Markägare skall dock efter vad som prövas skäligt bekosta ändring som han påkallat och som ej föranledes av ändring av stadsplanen eller annan av staden vidtagen åtgärd.

33 §

33 §

Tomtindelning så ock ändring därav antages av byggnadsnämnden men skall för att bli va gällande fastställas av länsstyrelsen.

Om förbud mot nybyggnad m. m.

34 §

Nybyggnad må ej företagas i strid mot stadsplan; dock må Konungen medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och en ändamålsenlig användning av marken icke därigenom försvåras.

Enligt av Konungen meddelade föreskrifter må jämväl länsstyrelsen eller annan myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag från förbud som i första stycket sägs, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden ej avsevärt försvårar markens användning för det i planen avsedda ändamålet.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

35 §

Har beslut fattats eller fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för visst område, skall angående förbud mot nybyggnad inom området vad i 14 och 15 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning. Är nybyggnaden beroende av Konungens medgivande enligt 13 eller 34 §, skall dock jämväl fråga om undantag från förbud som nyss nämnts prövas av Konungen.

36 §

Befinnes stadsplan icke kunna fastställas eller ock böra i viss del undantagas från fastställelse, äger Konungen eller,

där fastställelseprövningen ankommer på länsstyrelsen, denna för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

Föreligger fråga om tillämpning av 27 §, äger Konungen ock förordna om erforderligt nybyggnadsförbud.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

37 §

Inom byggnadskvarter vare nybyggnad icke tillåten å mark som ej blivit indelad till tomter.

Är fråga väckt om ändring av tomtindelning, må nybyggnad ej företagas å tomt som beröres därav innan frågan slutligt prövats.

Utan hinder av vad i första och andra styckena sägs må dock Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer meddela tillstånd till nybyggnad, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden prövas ej medföra hinder för lämplig tomtindelning inom kvarteret.

38 §

Nybyggnad må ej företagas i strid mot tomtindelning eller å tomt som icke är rättsligen bestående.

Ej heller må nybyggnad ske, innan skyldighet att anordna utfartsväg och avlopp från tomten som enligt denna lag åligger ägaren eller att utgiva det bidrag till kostnad för gata som belöper å tomten blivit fullgjord eller nöjaktig säkerhet blivit ställd.

När särskilda skäl äro därtill, må Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag från förbudet i första stycket.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

Har å tomt byggnad uppförts i sådant läge, att den skjuter in på grannes tomt eller på gata eller annan allmän plats, och skulle byggnadens nedrivande eller förändring medföra märklig kostnad eller olägenhet för ägaren, vare denne ej skyldig att avträda den intagna marken förrän byggnaden rives eller brinner ned, utan så är att den som uppfört byggnaden verkställt inkräkningen med avsikt eller därvid handlat med grov vårdslöshet och, om fastigheten övergått till ny ägare, denne ägde kännedom därom vid förvärvet av fastigheten. Vad nu är sagt gäller ej om trappa som skjuter över gatulinjen; dock äger länsstyrelsen medgiva att trappan må kvarstå under viss tid eller tills vidare. För det intrång granne lider av byggnad som skjuter in på hans tomt njute denne ersättning, om han icke hellre vill avstå tomtdelen mot lösen.

Tvist om ersättning eller lösen prövas av expropriationsdomstolen.

I fråga om byggnad som avses i första stycket skall vad i 34, 38 och 158 §§ är föreskrivet ej medföra hinder mot ändring som efter vad Konungen därom stadgat är att hänföra till nybyggnad. Sådan ändring må dock ej vidtagas, med mindre ägaren av den intagna marken medgiver det.

SFS 666/1949.

Inom område som ingår i stadsplan må schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd icke vidtagas, såvitt åtgärden uppenbarligen är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra områdets användning för avsett ändamål.

Har med avseende å visst område beslut fattats eller fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan eller har förbud mot nybyggnad meddelats enligt 36 §, äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot åtgärd varom sägs i första stycket.

Om avstående av mark.

41 §

I stadsplan ingående mark som är avsedd till gata eller annan allmän plats äger staden lösa, när staden begär det.

Annan i stadsplan ingående mark som ej är avsedd för enskilt bebyggande äger staden lösa, såvitt markens användning för avsett ändamål ej ändock kan anses säkerställd.

Är marken i stadens ägo, må staden lösa särskild rätt som besvärar marken. Inlösen av särskild rätt till mark som avses i andra stycket må dock ske endast under där angiven förutsättning.

SFS 718/1965.

41 a §

Innehåller stadsplan bestämmelse att mark, som ej må lösas enligt 41 § första stycket, skall kunna nyttjas för allmän trafik- anläggning eller allmän ledning, skall på stadens yrkande servitut eller nyttjanderätt upplåtas i den omfattning som erfordras för ändamålet. Kan ägaren till följd av planen nyttja marken endast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, må han påfordra att staden förvärvar rättighet som nu sagts. Staden äger bestämma om förvärvet skall avse servitut eller nyttjanderätt.

SFS 718/1965.

42 §

Ingår allmän väg i mark som enligt stadsplan är avsedd till gata eller annan allmän plats eller till särskilt trafikområde som skall tillhöra staden, skall vägmarken utan ersättning tillfalla staden i den mån den tages i anspråk för avsett ändamål.

43 §

Ingår enskild väg för två eller flera fastigheter i mark som enligt stadsplan är avsedd till gata eller annan allmän plats, skall angående stadens rättigheter och skyldigheter med avseende å vägmarken vad i 20 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

44 §

44 §

Finnes tätbebyggt område med hänsyn till den allmänna samfärdseln eller kravet på ändamålsenlig bebyggelse vara i behov av genomgripande ombyggnad, och kan denna icke lämpligen ske annorledes än i ett sammanhang, må Konungen, sedan i anledning av ombyggnaden fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för området, medgiva staden att lösa den mark inom området som erfordras för ombyggnaden ävensom annan inom området eller i dess omedelbara närhet belägen mark, för vilken planens genomförande kan väntas medföra väsentligt ökat värde. Är mark, som erfordras för ombyggnaden, i stadens ägo, må i samma ordning medgivas staden att lösa särskild rätt som besvärar marken.

SFS 329/1953, 718/1965.

44 a §

Har fråga väckts om antagande eller ändring av stadsplan för område med äldre bebyggelse, som det av historiska eller kulturhistoriska skäl är angeläget att hålla i värdigt skick, och är bebyggelsen vanvårdad eller företer den eljest väsentliga brister av beskaffenhet att försvåra genomförandet av en lämplig stadsplan, må Konungen, om härav påkallade åtgärder prövas icke lämpligen kunna verkställas annorledes än i ett sammanhang, medgiva staden att i erforderlig omfattning lösa mark som beröres av åtgärderna ävensom annan inom området eller i dess omedelbara närhet belägen mark, för vars ändamålsenliga utnyttjande åtgärderna kunna väntas bli av väsentlig betydelse. Vid bestämmande av vad som må lösas skall skälig hänsyn tagas till markägares önskemål att förena sig med staden om åtgärderna och gjorda utfästelser att bidra till deras genomförande.

Beröres mark i stadens ägo av åtgärder som avses i första stycket, må i samma ordning medgivas staden att lösa särskild rätt som besvärar marken.

SFS 218/1963, 718/1965.

Är, i annat fall än i 44 eller 44 a § sägs mark som ingår i byggnadskvarter icke bebyggd i huvudsaklig överensstämmelse med stadsplanen och kan stadsplanens genomförande ej förväntas äga rum inom skälig tid utan stadens ingripande, må Konungen medgiva staden att lösa marken i den mån så erfordras. Kan syftet vinnas genom att staden allenast löser å marken uppförd byggnad för nedrivning, må Konungen lämna tillstånd därtill. Är marken i stadens ägo, må i samma ordning medgivas staden att lösa särskild rätt som besvärar marken och hindrar eller försvårar stadsplanens genomförande.

Prövas ansökan om inlösen enligt första stycket icke kunna beviljas på den grund att stadsplanens genomförande kan förväntas äga rum inom skälig tid utan stadens ingripande, må Konungen likväl på stadens begäran föreskriva viss skälig tid inom vilken bebyggelsen skall hava bragts i överensstämmelse med stadsplanen, vid äventyr att efter utgången av sagda tid nämnda hinder mot inlösen ej vidare skall anses föreligga. Meddelas sådan föreskrift, skall avskrift av beslutet tillställas inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning därom i fastighets- eller inteckningsboken.

Finnes i samband med prövning av förslag till stadsplan inlösen av viss i planen ingående mark böra ske enligt första stycket, må Konungen meddela fastställelse å planen eller del därav under villkor att sådan inlösen kommer till stånd inom viss tid, högst ett år; dock må, när synnerliga skäl äro därtill, tiden förlängas med högst ett år i sänder. Intill dess inlösen skett eller tiden därför gått till ända, må nybyggnad ej utan Konungens tillstånd företagas å den mark som omfattas av den villkorliga fastställelsen.

SFS 329/1953, 218/1963, 718/1965.

Trätt i kraft den 1 juli 1953.

46 §

Äro enligt tomtindelning särskilda delar av tomt i olika ägares hand, vare ägare av sådan tomtedel berättigad att lösa

återstoden av tomten. Vilja flera lösa, äge den företräde, vars tomtedel vid uppskattningen åsättes största värdet. Åsättas tomtdelar lika värden, skall företräde att lösa tillkomma den som först väckt talan därom.

Erlägger den som berättigats lösa ej löseskillingen, vare ägare av annan tomtedel berättigad lösa efter det åsatta värdet, såframt han gör anmälan därom hos expropriationsdomstolen inom tre månader efter det löseskillingen skolat erläggas och styrker att han nedsatt den på återstoden av tomten belöpande löseskillingen hos länsstyrelsen. Äro i sådant fall flera som vilja lösa, bestämmes företrädet mellan dem efter nyss stadgade grunder.

SFS 666/1949.

47 §

Har ej inom ett år efter tomtindelings fastställande ägare av tomtedel väckt talan om inlösen av återstoden av tomten eller har dylik talan ej lett till tomtens förenande i en ägares hand, vare staden berättigad lösa tomten; dock må, om ägare av tomtedel före staden väckt talan om inlösen, stadens anspråk bifallas allenast såframt ägarens talan ej leder till tomtens förenande i en ägares hand.

48 §

Skall mark enligt stadsplanen användas för annat ändamål än enskilt bebyggande och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare staden skyldig att lösa marken.

När ett år förflutit från tomtindelings fastställande, åligge lösningsplikt staden jämväl beträffande tomtedel som ägaren kan nyttja allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till markens värde.

Frågan huruvida lösningsplikt föreligger skall bedömas efter den fastighetsindelning som gällde vid tiden för stadsplanens antagande, med de ändringar av indelningen som skett för planens eller för tomtindelings genomförande.

Om upplåtande av gata eller annan allmän plats.

49 §

Iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats inom område som ingår i stadsplan ankomme på staden.

50 §

Ny gata skall upplåtas till allmänt begagnande i den mån bebyggandet av tomter, som enligt stadsplanen hava utgång till gatan, kvarter efter kvarter fortskrider från förut upplåten gata eller från allmän väg inom område som i väsentlig utsträckning är bebyggt för bostads- eller industriändamål. Härvid skall iakttagas, att varje gatudel som begränsas av två på varandra följande tvärgators utdragna mittlinjer skall upplåtas, när tomter med en sammanlagd längd utmed gatudelen av minst en tredjedel av de därvid befintliga gränslinjerna för byggnadskvarter bebyggs i enlighet med stadsplanen, dock att, om dessförinnan bebyggelse föreligger tomt efter tomt i följd från förut upplåten gata eller från allmän väg inom område som nyss sagts, gatan skall upplåtas framför sålunda bebyggda tomter.

Skall redan befintlig gata vidgas, åligger det staden att till allmänt begagnande upplåta gatans nya del i den mån tomter som enligt stadsplanen hava utgång till gatan bebyggs i enlighet med planen.

51 §

Torg, park eller annan sådan allmän plats skall till den del den icke är att anse som gata upplåtas till allmänt begagnande, när tomter eller specialområden med en sammanlagd längd utmed platsen av minst två tredjedelar av de därvid befintliga gränslinjerna för byggnadskvarter och specialområden bebyggs i enlighet med stadsplanen eller eljest väsentligen tagits i anspråk för där angivet ändamål.

52 §

52 §

När gata upplåtes till allmänt begagnande, skall den till bredd och höjdläge överensstämma med stadsplanen; dock äger länsstyrelsen på framställning av staden medgiva avvikelse härifrån tills vidare eller under viss tid, om den allmänna samfärdseln och hälsovården ändock kunna behörigen tillgodoses.

Vid upplåtandet skall gatan vara försedd med beläggning efter behovet och ortens sed samt med erforderliga gångbanor och nödig anordning för vattnets avrinnande. Plantering eller annan särskild anordning, varmed gatan skall vara försedd enligt stadsplanen, skall såvitt möjligt utföras i samband med gatans iordningställande men eljest så snart ske kan efter dess upplåtande.

Vad nu sagts om gata äger motsvarande tillämpning med avseende å annan allmän plats.

SFS 316/1955.

Ang. ikraftträdande se under 55 §.

53 §

Skall enligt stadsplan trafikled anordnas till eller genom specialområde och kunna staden och den som förfogar över området ej enas om de åtgärder som böra vidtagas, äger Konungen förordna härom.

Den som förfogar över området är pliktig att deltaga i kostnaden för trafikledens anordnande i den mån han kan anses hava nytta av denna. I kostnaden inräknas ersättning för intrång som genom trafikleden tillskyndas honom. Uppstår tvist om skyldighet att deltaga i kostnaden, skall tvisten på talan av endera parten avgöras av expropriationsdomstolen. Kostnaden i sådana mål skall gäldas av staden, såvitt ej med hänsyn till omständigheterna annat finnes skäligt.

SFS 666/1949.

54 §

Vill ägare av tomt verkställa nybyggnad därå innan gata, till vilken tomten enligt stadsplanen har utgång, blivit upplåten till allmänt begagnande och allmän avloppsedning anlagts, skall han anordna utfartsväg och nödigt avlopp från tomten. I den mån staden förfogar över erforderlig obebyggd mark som enligt stadsplanen är avsedd till gata eller annan allmän plats, vare staden pliktig att utan ersättning låta marken nyttjas för ändamålet.

SFS 316/1955.

Ang. ikraftträdande se under 55 §.

55 §

Är kronan efter vad i lagen om allmänna vägar sägs väghållare i stad, skall vad ovan i 49, 50, 52 och 53 §§ stadgas om ansvarighet för staden att såsom gata iordningställa och upplåta allmän väg avse kronan, med iakttagande att framställning varom i 52 § första stycket sägs må göras såväl av kronan som av staden. Kostnad, som föranledes av att gatan enligt stadsplanen bygges till större bredd eller med dyrbarare utförande i övrigt än som betingas av trafiken, skall dock gäldas av staden, om ej Konungen annorlunda förordnar.

SFS 316/1955.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1955.

Bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad, vilka gälla vid nya lagens ikraftträdande, skola, i vad de röra kostnad för avloppsledning, ej tillämpas å fastighet, som anslutes till ledningen efter ikraftträdandet; och skall vad nu sagts jämväl avse sådan bidragsskyldighet i nämnda hänseende, som gäller av ålder eller på grund av föreskrifter meddelade före den 1 januari 1932. Att bidragsskyldighet beträffande avloppsledningen kan i annan ordning åläggas fastighet, varom nu är fråga, framgår av lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

Har fråga om antagande av bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad väckts före nya lagens ikraftträdande men icke blivit dessförinnan slutligen prövad, må kostnaden för utförande av avloppsledning, som av kommunen anlagts efter frågans väckande, av kommunen uttagas genom avgifter i den ordning som stadgas i lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

Om ersättning för gatumark.

56 §

Ägare av tomt vid gata är skyldig att ersätta staden värdet av gatumarken framför tomten intill gatans mitt, dock ej till större bredd än fem åttondelar av den enligt stadsplanen vid gatans upplåtande till allmänt begagnande tillåtna högsta hushöjden å tomten.

Är tomt belägen vid gatukors, omfattar ersättningskyldigheten tillika den del av gatukorset som inneslutes av den i första stycket angivna gatumarkens utdragna gränslinjer och är belägen inom ett avstånd från tomts sida eller hörn, motsvarande fem åttondelar av den i första stycket angivna hushöjden.

57 §

Ingår i gata allmän väg eller ock vägmark som staden jämlikt 43 § nyttjar, skall tomtägarens ersättningskyldighet enligt 56 § första stycket begränsas till värdet av gatumarken framför tomten intill gatans mitt, minskad med halva arealen av vägmarken.

Ingår vägmark som avses i första stycket i gatukors och finnes den areal gatumark som återstår i korset efter avdrag av vägens areal vara mindre än den areal som ägarna av tomterna vid korset jämlikt 56 § andra stycket skola sammanlagt ersätta, jämkas ersättningskyldigheten för tomterna så att den sammanlagt ej överstiger värdet av nämnda återstående areal.

Vad i första och andra styckena sägs avser icke allmän väg som efter det att denna lag trätt i kraft eller, om väghållningen i staden dessförinnan övertagits av kronan, sedan så skett byggs inom område som ingår i stadsplanen.

58 §

Ersättning varom i 56 och 57 §§ sägs skall beräknas efter medelvärdet å all gatumarken framför tomten eller, i fråga

om gatukors, å den mark som ingår i gatukorset; dock skall vägmark som avses i 57 § första stycket icke tagas i beräkning. Värdet av själva marken skall, efter de grunder vilka gälla för uppskattning av gatumark som avstås till staden, uppskattas utan hänsyn till kostnad som staden vidkänts för markens iordningställande.

SFS 666/1949.

59 §

Därest så finnes lämpligt, må Konungen på framställning av staden besluta, att gatumarkens ersättning som enligt 56—58 §§ sammanlagt belöper på tomtägarna inom visst område skall fördelas mellan dem efter omfattningen av den enligt stadsplanen å tomterna medgivna bebyggelsen eller efter tomternas storlek eller annan skälig grund.

Äro synnerliga skäl därtill, äger Konungen förordna om ändring i beslutet efter vad som prövas skäligt.

Beslut enligt första eller andra stycket må ej avse gata eller del därav som vid beslutets meddelande är eller lagligen skolat vara upplåten till allmänt begagnande.

60 §

Svarar den fördel som genom gata beredes tomt icke mot den ersättningsskyldighet som enligt 56—58 §§ eller 59 § åligger tomtens ägare, jämkas ersättningen med hänsyn därtill.

61 §

Har markägare utan lösen till staden överlåtit gatumark framför tomt eller i gatukors, eller har staden samtidigt varit ägare av både tomten och gatumarken efter det gatumarken blivit i stadsplan upptagen såsom sådan, vare tomtens ägare fri från skyldighet att utgiva ersättning intill värdet av samma mark.

62 §

Skall gata vidgas, vare den som äger tomt vid någondera sidan av gatan skyldig att ersätta staden skillnaden mellan de

ersättningsbelopp som med tillämpning av 56—58 §§ åvila tomtägare före och efter vidgningen; dock skall medelvärdet å all mark framför tomten eller i gatukorset beräknas efter medelvärdet å den mark som erfordras för vidgningen, och må den tomtägarna å ömse sidor åvilande ersättningsskyldigheten sammanlagt icke avse högre belopp än som motsvarar värdet av sistnämnda mark.

Vid bestämmandet av ersättningsskyldigheten skola i övrigt 60 och 61 §§ äga motsvarande tillämpning.

Har enligt 59 § särskild grund fastställts för fördelning av ersättning för gatumark, skall utan hinder därav den ökning av gatumarkersättning som föranledes av gatans vidgning gäldas enligt bestämmelserna i första stycket, såvitt ej Konungen på framställning av staden annorlunda förordnar.

63 §

Skyldighet att erlægga ersättning för gatumark inträder i mån av gatas upplåtande till allmänt begagnande. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i fråga om skyldighet att erlægga ersättning för gatumark efter gatas vidgning.

Ersättningsskyldigheten skall fullgöras vid anfordran. Vill tomtägare erlægga ersättning för gatumark genom avbetalningar, vare han dock berättigad därtill, om nöjaktig säkerhet ställes. Avbetalning skall ske med minst en tiondel årligen. Å oguldet belopp skall enligt stadens bestämmande gäldas skälig ränta från den dag då krav på ersättning framställts. Prövas nu stadgade villkor alltför betungande för tomtägaren, äger länsstyrelsen medgiva den lättnad som påkallas av omständigheterna.

SFS 611/1959.

Ikraftträdande se i slutet av författningen.

64 §

Sedan stadsplan blivit fastställd, äger staden, ändå att ersättningsskyldighet enligt 63 § ej inträtt, påkalla fastställande av den ersättning tomtägare skall gälda för gatumark.

Vill, innan tomtindelning inom visst byggnadskvarter skett, staden att den ersättningsskyldighet för värdet av gatumark, som jämlikt 56—58 §§ eller 62 § första stycket kan komma att åläggas blivande tomtägare inom kvarteret, skall bestämmas, må det ske. Sedan tomtindelning skett, skall ersättningsbeloppet fördelas mellan tomtägarna jämlikt 56—59 §§ eller 62 § första stycket, varefter, om fall som avses i 60 eller 61 § är för handen, där föreskriven jämkning skall ske.

Vid bestämmande av ersättning enligt andra stycket första punkten skall vad eljest stadgas om tomt och tomtägare gälla om kvartersmark och ägare av sådan mark.

65 §

Twist om ersättning för gatumark prövas av expropriationsdomstolen på talan av endera parten. Kostnaden i sådant mål skall gäldas av staden såvitt ej med hänsyn till omständigheterna annat finnes skäligt.

SFS 666/1949.

66 §

Då ersättning för gatumark blivit bestämd, vare ny ägare av tomt eller kvartersmark, som berörts av åtgärden, bunden i samma omfattning som förre ägaren.

SFS 666/1949.

Om ersättning för gatubyggnadskostnad.

67 §

Stadsfullmäktige må för staden i dess helhet eller för viss del därav meddela bestämmelser om skyldighet för ägare av tomt att bidra till kostnaden för iordningställande av gata (*gatubyggnadskostnad*).

Bestämmelserna skola underställas Konungens prövning, såframt på tomtägare lägges skyldighet som tidigare icke ålegat honom.

68 §

Bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad skola an-

För användning av Utkikens kunder

giva grunderna för beräkning av den kostnad som skall påföras tomtägarna och för kostnadens fördelning mellan dem samt tid och ordning för ersättningens erläggande. Vid grundernas bestämmande skall iakttagas:

1. Ersättningsskyldighet må ej åläggas tomtägare beträffande gata eller del därav vars anläggning påbörjats framför tomten då fråga angående bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad väcktes hos stadsfullmäktige.

2. Ersättningsskyldighet må ej avse gata eller del därav som lagligen skolat vara upplåten till allmänt begagnande vid tid som under 1 sägs.

3. Å tomtägare må ej läggas kostnad som utan motsvarande fördel för tomts bebyggande föranledes av att gatas höjdläge skall i väsentlig mån avvika från markens naturliga höjdläge eller av att gatas anläggning eljest på grund av särskilda omständigheter ställer sig mer än vanligt kostsam.

4. Tomtagare må icke belastas med gatubyggnadskostnad i större omfattning än som gäller i fråga om honom åliggande skyldighet att ersätta gatumark; dock må kostnad uttagas för iordningställande av vägmärk såsom gata eller av gatumark som avses i 61 §, oaktat ersättningsskyldighet som nyss nämnts icke föreligger beträffande marken.

5. Utan hinder av vad under 4 sägs må den gatubyggnadskostnad, som skulle sammanlagt belöpa å tomtägarna inom visst område, fördelas mellan dem efter omfattningen av den enligt stadsplanen å tomterna medgivna bebyggelsen eller efter tomternas storlek eller annan skälig grund.

6. Är inom gatudel, som begränsas av två på varandra följande tvärgators utdragna mittlinjer, gatubyggnadskostnaden icke överallt densamma, skall ersättningen beräknas efter den genomsnittliga kostnaden.

7. Till grund för bestämmande av gatubyggnadskostnad må, i stället för vad under 5 och 6 sägs, läggas på tidigare erfarenhet stödda beräkningar av vad gata under likartade förhållanden betingar i anläggning.

8. Därest nuvarande eller föregående ägare av tomt mot vederlag helt eller delvis vunnit befrielse från deltagande i kostnad för anläggning av gata, skall hänsyn tagas härtill.

9. Tomtägarnas åligganden skola städse motsvara skäliga anspråk på rättvisa och billighet.

SFS 316/1955.

Ang. ikraftträdande se under 55 §.

69 §

Svarar den fördel som genom gatas iordningställande beredes tomt icke mot den skyldighet som enligt bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad åvilar tomtens ägare, jämkas ersättningen med hänsyn därtill.

Beträffande tvist om bidrag till gatubyggnadskostnad skall vad i 65 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

SFS 666/1949.

Särskilda bestämmelser om marks avstående och iordningställande i vissa fall.

70 §

Lägges stadsplan över område i en ägares hand, må Konungen på ansökan av staden vid planens fastställande förordna, att mark som för områdets ändamålsenliga användning erfordras till gata eller annan allmän plats eller till allmän byggnad skall utan ersättning tillfalla staden, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt. Den mark som förordnandet avser skall angivas till läge och gränser. Marken skall avträdas, när staden behöver taga den i anspråk för avsett ändamål.

När fråga väckts om tillämpning av vad i första stycket sägs, skall byggnadsnämnden göra anmälan därom hos inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning i fastighets- eller inteckningsboken om vad sålunda förekommit; och vare överlåtelse av mark som äger

70 §

rum efter det sådan anmälan inkommit ej hinder för förordnande om markens avstående till staden.

Vid fastställande av ändring av stadsplan äger Konungen på ansökan av staden, om synnerliga skäl äro därtill, förordna att mark som avståtts enligt första stycket skall utbytas mot annan mark, såvitt det kan ske utan förfång för ägaren.

71 §

Den som fått avstå mark enligt 70 § skall frigöra den från inteckning och annan särskild rätt, som gäller däri. Kan detta icke ske, vare han pliktig att hålla staden skadeslös.

Finnes å marken, då den avträdes, byggnad, stängsel, växande skog, plantering eller annat av beskaffenhet att kunna hänföras till den fasta egendomen, vare staden skyldig att utgiva ersättning därför.

Beträffande tvist om ersättningen skall vad i 65 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

SFS 666/1949.

72 §

Ägare av tomt inom område, beträffande vilket förordnande enligt 70 § meddelats, vare ej skyldig att utgiva ersättning för gatumark.

73 §

I förordnande som avses i 70 § må Konungen, i den mån så provas skäligt, på stadens begäran föreskriva, att områdets ägare skall vara pliktig att i den ordning Konungen bestämmer bekosta anläggning av gator samt anordningar för vattenförsörjning och avlopp inom området.

SFS 316/1955.

Ang. ikraftträdande se under 55 §.

Om underhåll av gata m. m.

74 §

Underhåll av gata eller annan allmän plats åvilar staden.

Är kronan väghållare i stad, skall underhållet av allmän väg som upplåtits till gata åvila kronan, dock med den begränsning som avses i 55 §. Samma lag vare i fråga om gata som förklarats tillika vara allmän väg.

SFS 316/1955.

Om ersättning för skada vid stadsplans genomförande.

75 §

Varder vid genomförandet av stadsplan område, som varit avsett till allmän samfärdsel, helt eller delvis använt för annat ändamål eller ändrat till sitt höjdläge, och uppstår därigenom skada för ägare av invid liggande mark eller byggnad därå eller för den som har nyttjanderätt till marken eller byggnaden eller för innehavare av servitut som vilar å marken, är staden pliktig att ersätta skadan.

III. Om tillämpning i vissa fall av byggnadsplan.

76 §

Om särskilda skäl äro därtill äger länsstyrelsen förordna, att vad i denna lag med avseende å landet är stadgat om byggnadsplan skall tills vidare äga tillämpning inom visst område som hör till stad.

SFS 611/1959.

IV. Om utomplansbestämmelser.

77 §

Utomplansbestämmelser utfärdas av Konungen för riket i dess helhet eller viss del därav men äga tillämpning blott där särskilt förordnande härom meddelats.

Förordnande att bestämmelserna skola tillämpas å visst område meddelas av stadsfullmäktige, dock att förordnandet för att bliva gällande skall fastställas av länsstyrelsen. Fullmäktige äga i den omfattning, som prövas lämplig, uppdraga åt byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe meddela dylikt förordnande. Där så uppenbarligen är påkallat, äger ock länsstyrelsen efter fullmäktiges hörande meddela förordnande som nu sagts.

Av Konungen beslutad ändring i gällande utomplansbestämmelser skall, om Konungen så föreskrivit, träda i tillämpning utan särskilt förordnande.

SFS 611/1959.

78 §

Utomplansbestämmelser må ej tillämpas i strid mot fastställd generalplan.

SFS 611/1959.

79 §

Nybyggnad må ej företagas i strid mot utomplansbestämmelser; dock må länsstyrelsen eller, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, annan myndighet som Konungen bestämmer medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill.

SFS 611/1959.

80 §

Har beslut fattats eller fråga väckts att utomplansbestämmelser skola tillämpas för visst område, skall angående förbud mot nybyggnad inom området vad i 14 och 15 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

SFS 611/1959.

V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, luftfarten m. m.

81 §

I närheten av befästning eller statlig flygplats eller av annan än staten tillhörig flygplats för allmänt bruk må ej nybyggnad företagas, virkes- eller annat varuupplag, materialgård eller ljusanordning inrättas eller schaktning, fyllning eller därmed jämförlig åtgärd äga rum, såframt därigenom befästningens eller flygplatsens användning för avsett ändamål försvåras eller eljest avsevärt men åsamkas försvaret eller luftfarten; dock må länsstyrelsen medgiva undantag när synnerliga skäl äro därtill.

Ej heller må utan länsstyrelsens medgivande nybyggnad äga rum inom område i närheten av atomreaktor eller annan atomenergianläggning, varest risk kan antagas föreligga för skadlig strålning från anläggningen.

SFS 430/1958, 611/1959.

82 §

82 §

Har beslut meddelats att anlägga eller utvidga befästning eller statlig flygplats eller har tillstånd givits att anlägga eller utvidga annan flygplats för allmänt bruk eller atomreaktor eller annan atomenergianläggning, äger länsstyrelsen förordna att vad i 81 § sägs skall äga motsvarande tillämpning. Sådant förordnande må ock meddelas, där avsevärt men kan åsamkas försvaret genom bebyggelse eller inrättande av varuupplag, materialgård eller ljustanordning i närheten av annan militär anläggning än befästning eller flygplats.

SFS 430/1958.

83 §

Innebär stadgandet i 81 § eller förordnande enligt 82 § hinder för att nybyggnad eller annan åtgärd vidtages i den omfattning eller på det sätt som eljest varit tillåtet och kan markens ägare till följd härav nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare han berättigad till ersättning för den skada han härigenom lider; kan marken av nämnda orsak överhuvud ej användas för enskilt bebyggande och kan ägaren till följd härav nyttja marken allenast på sätt nyss sagts, vare anläggningens ägare skyldig att lösa marken, där ej sådan skyldighet jämlikt 21 eller 48 § åligger staden.

Enahanda rätt till ersättning för skada tillkomme innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan inskränkningen i möjligheterna att nyttja marken inträdde.

Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan anläggningens ägare och markens ägare eller annan sakägare gälla jämväl mot den som förvärvat sakägarens rätt till fastigheten efter det inskränkningen i möjligheterna att nyttja marken inträdde.

SFS 611/1959.

84 §

Har i fastställd generalplan eller stadsplan med hänsyn till anläggning, som avses i 81 § eller i förordnande enligt 82 §, blivit bestämt, att mark skall användas för annat ändamål än enskilt bebyggande, och har staden på grund av bestämmelserna i 21 eller 48 § löst marken, vare staden, såvitt den kan nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till den erlagda löseskillingen, berättigad till ersättning av anläggningens ägare för sin förlust.

85 §

Kan i fall som avses i 83 eller 84 § överenskommelse i ersättningsfrågan ej träffas, skola bestämmelserna i 23 § lända till efterrättelse; dock att vad där sägs om staden skall gälla anläggningens ägare.

VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen

86 §

Finnes område som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan bära särskilt skyddas med hänsyn till förefintlig från historisk eller konstnärlig synpunkt värdefull bebyggelse, fasta fornlämningar eller andra minnesmärken, äger länsstyrelsen förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas utan länsstyrelsens tillstånd. Ej må tillstånd vägras, om avsevärt men därigenom tillskyndas markens ägare, utan att skäligen ersättning därför gives.

SFS 824/1965.

87 §

87 §

Till förekommande av tätbebyggelse inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan äger Konungen meddela de föreskrifter som för ändamålet finnas erforderliga.

Föreskrift som i första stycket sägs må ej avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

Tredje avd. Bestämmelser för vissa stadsliknande samhällen.

88 §

Vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för köping.

Detsamma gälla i fråga om annat samhälle, där vid denna lags ikraftträdande bestämmelserna för stad i stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142) skola tillämpas.

89 §

Beträffande samhälle som avses i 88 § skall den inskränkning i tomtägars skyldighet att ersätta gatumark som enligt 57 och 62 §§ eller motsvarande äldre bestämmelser äger rum, därest i gatumarken ingår allmän väg, ej gälla i det fall att vägen efter den 1 januari 1928 byggts inom område som ingår i stadsplanen.

90 §

Konungen äger förordna, att vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för tätare befolkad ort på landet.

91 och 92 §§ har upphört att gälla enligt SFS 611/1959.

93 §

Finnes vad i denna lag är stadgat för stad om iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats vara oskäligt betungande för samhälle som avses i 88 eller 90 §, må Konungen medgiva den lindring som provas nödig.

94 §

94 §

Finnes till följd av ändrade förhållanden tillämpning av vad i denna lag är stadgat för stad icke vidare böra upprätthållas för samhälle som avses i 88 § andra stycket eller 90 §, må Konungen förordna, att sådan tillämpning skall upphöra.

95 §

I samhälle som avses i 88 eller 90 § skall den myndighet som eljest utövar samhällets beslutanderätt äga den befogenhet som enligt denna lag tillkommer stadsfullmäktige.

Fjärde avd. Bestämmelser för landet i övrigt.

I. Om generalplan.

96 §

Till ledning för närmare planläggning av bebyggelsen skall generalplan upprättas i den mån så erfordras.

SFS 611/1959.

97 §

Vad i 9 § andra, tredje och fjärde styckena samt 10—23 §§ stadgas om generalplan i stad skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan plan på landet; och skall därvid vad som är stadgat om stad och stadsfullmäktige gälla kommunen och kommunalfullmäktige.

SFS 611/1959.

98—104 §§ har upphört att gälla enligt SFS 611/1959.

40

II. Om stadsplan.

105 §

Erfordras med avseende å tätare befolkad ort inom kommun på landet att stadsplan upprättas för närmare reglering av bebyggelsen men finnes med hänsyn till ortens förhållanden förordnande enligt 90 § ej lämpligen böra meddelas, skall kommunen upprätta stadsplan för orten.

106 §

I fall som avses i 105 § skall vad i 25—75 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning; och skall därvid vad som stadgats om stad och stadsfullmäktige i stället gälla kommunen och kommunalfullmäktige.

Finnes vad i denna lag är stadgat för stad om iordningställande och upplåtande till allmänt begagnande av gata eller annan allmän plats vara oskäligt betungande för kommunen, må Konungen medgiva den lindring som prövas nödig.

SFS 611/1959.

III. Om byggnadsplan.

107 §

Har tätbebyggelse uppkommit eller kan sådan bebyggelse väntas inom nära förestående tid uppkomma å viss ort, och föranleda ej omständigheterna till att stadsplan upprättas, skall genom kommunens försorg byggnadsplan upprättas, i den mån sådan plan finnes erforderlig för reglering av bebyggelsen.

Byggnadsplan skall utmärka och till gränserna angiva de för olika ändamål avsedda områden som ingå i planen, såsom byggnadsmark samt vägar och andra allmänna platser. I den mån så erfordras skola jämväl höjdlägen angivas.

Erfordras särskilda bestämmelser angående områdenas bebyggande eller användning i övrigt, skola sådana bestämmelser intagas i planen.

SFS 611/1959.

108 §

Byggnadsplan antages av kommunalfullmäktige men skall för att bli gällande fastställas av länsstyrelsen. Fullmäktige äga i den omfattning som prövas lämplig uppdraga åt byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe antaga byggnadsplan.

Underlåter kommun att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av byggnadsplan, där sådan erfordras, må länsstyrelsen efter kommunalfullmäktiges hörande låta upprätta samt, sedan tillfälle givits fullmäktige och dem frågan eljest rör att yttra sig, fastställa byggnadsplan för det område varom fråga är.

Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning med avseende å ändring av byggnadsplan.

SFS 611/1959.

109 §

Har fråga väckts om upprättande av byggnadsplan för visst område eller om ändring av sådan plan, äger länsstyrelsen för viss tid, högst ett år, förordna, att nybyggnad inom området icke må företagas. Länsstyrelsen må förlänga förbudets giltighetstid med högst två år i sänder.

Från förbud som i första stycket sägs må undantag medgivnas av länsstyrelsen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, av annan myndighet som Konungen bestämmer.

Finner länsstyrelsen byggnadsplan icke kunna fastställas eller ock böra i viss del undantagas från fastställelse äger länsstyrelsen för viss tid meddela det förbud mot nybyggnad som föranledes av omständigheterna.

SFS 611/1959.

110 §

Nybyggnad må ej företagas i strid mot byggnadsplan; dock må länsstyrelsen medgiva undantag, när särskilda skäl äro därtill och nybyggnaden ej avsevärt försvårar markens användning för avsett ändamål.

Därest så finnes påkallat, äger länsstyrelsen förordna, att nybyggnad inom område som ingår i byggnadsplan ej må företagas utan tillstånd av länsstyrelsen, innan vägar, vattenförsörjning och avlopp för området anordnats i erforderlig mån.

Konungen äger förordna att undantag från förbud, som avses i första och andra styckena, må i enlighet med Konungens närmare föreskrifter meddelas jämväl av annan myndighet än länsstyrelse.

Beträffande område som ingår i byggnadsplan eller med avseende å vilket förbud mot nybyggnad meddelats enligt 109 § äger länsstyrelsen, i den utsträckning som föranledes av omständigheterna, stadga förbud mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd.

SFS 611/1959.

111 §

Kostnaden för upprättande av byggnadsplan skall förskjutas av kommunen. Ägare av mark som ingår i planen vare, därest planen för honom medför avsevärd nytta, skyldig att återgälda kommunen så stor del av kostnaden, som svarar mot hans del av planområdets areal. Föränleda särskilda omständigheter att vad som sålunda belöper å markägare icke står i skäligt förhållande till den nytta han har av planen, skall beloppet i erforderlig mån sänkas eller höjas.

111 §

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ändring av byggnadsplan.

Det ankommer på länsstyrelsen att meddela beslut i de hänseenden som avses i första och andra styckena.

SFS 611/1959.

112 §

Mark som enligt byggnadsplan är avsedd till väg eller annan allmän plats må, i den mån den till följd av nybyggnad erfordras för samfärdseln inom området, utan ersättning tagas i anspråk och nyttjas för det avsedda ändamålet, såvitt marken är obebyggd och vid planens fastställande tillhörde antingen den fastighet, å vilken nybyggnaden företagits eller från vilken efter fastställandet mark för byggnaden upplåtits, eller ock annan fastighet som hade samma ägare.

113 §

Lägges byggnadsplan över område i en ägares hand, må länsstyrelsen vid planens fastställande förordna, att ägaren skall, ändå att 112 § ej är tillämplig, utan ersättning upplåta obebyggd mark, som för områdets ändamålsenliga användning erfordras till väg eller annan allmän plats, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt. Den mark som förordnandet avser skall angivas till läge och gränser. Marken skall upplåtas, när den behöver tagas i anspråk för avsett ändamål.

Väckes hos kommunens fullmäktige fråga att göra framställning om förordnande som i första stycket sägs, skall byggnadsnämnden göra anmälan därom hos inskrivningsdomaren, som har att så snart ske kan å inskrivningsdag göra anteckning i fastighets- eller inteckningsboken om vad sålunda förekommit; och vare överlåtelse av mark som äger rum efter det sådan anmälan inkommit ej hinder för förordnande om markens upplåtande. Uppkommer fråga om förordnande enligt första stycket hos länsstyrelsen, har denna att fullgöra den nu stadgade anmälningskyldigheten.

Äro synnerliga skäl därtill, må länsstyrelsen i samband med ändring av byggnadsplan besluta om jämkning i förordnande som avses i första stycket, såvitt det kan ske utan förfång för ägaren.

SFS 611/1959.

114 §

Om rätt att i vissa andra fall än som avses i 112 och 113 §§ taga i anspråk mark, som enligt byggnadsplan är avsedd till väg eller annan allmän plats, stadgas i lagen om allmänna vägar och lagen om enskilda vägar.

115 §

Nyttjanderätt till mark enligt 112 eller 113 § gälle framför annan rätt till marken som uppkommit efter byggnadsplanens fastställande.

Lägges stadsplan över mark som avses i 112 eller 113 §, må Konungen på ansökan av kommunen eller samhället förordna, att marken utan ersättning skall tillfalla kommunen eller samhället.

116 §

Har i byggnadsplan bestämts att mark skall användas till väg eller annan allmän plats utan att skyldighet att upplåta marken föreligger enligt 112 eller 113 §, och kan markens ägare till följd av vad sålunda bestämts nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde, vare han berättigad till ersättning för den skada som han härigenom lider. Samma lag vare om innehavare av sådan nyttjanderätt eller annan särskild rätt till marken som upplåtits innan byggnadsplanen fastställdes. Skyldighet att svara för ersättningen åligger i fråga om mark, som är avsedd till allmän väg, kronan samt beträffande annan mark vägförening, inom vars område marken är belägen. Finnes ej väg-

förening när fråga uppkommer om ersättning i fall som sist nämnts, skall länsstyrelsen föranstalta om sådan förenings bildande.

Ersättningen skall bestämmas att utgå med visst årligt belopp, med rätt för såväl den ersättningsskyldige som markens ägare eller annan sakägare att i händelse av ändrade förhållanden eller sedan tio år förflutit från det ersättningen senast bestämts erhålla ny prövning av beloppet. Vad i fråga om ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan den ersättningsskyldige och sakägare gälle jämväl mot den som efter byggnadsplanens fastställande förvärvat sakägarens rätt till marken.

Frågan huruvida ersättningsplikt föreligger skall bedömas med hänsyn till den fastighetsindelning som gällde vid tiden för byggnadsplanens fastställande, med de ändringar av indelningen som skett för planens genomförande.

SFS 198/1954.

Ändring i 1 st. har trätt i kraft 1 juli 1954.

117 §

Kan i fall som avses i 116 § överenskommelse i ersättningsfrågan ej träffas, skall vad i 23 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

118 §

Ej må mot ägarens bestridande i byggnadsplan bestämmas att mark skall användas för annat ändamål än till enskilt bebyggande, väg eller annan allmän plats, med mindre ägaren tillförsäkras ersättning för skada som han lider genom att han till följd av planen kan nyttja marken allenast på sätt som står i uppenbart missförhållande till markens värde. Om markägaren så fordrar, skall, innan byggnadsplan fastställs, för gäldande av ersättningen ställas säkerhet som länsstyrelsen prövar betryggande. Från ställande av säkerhet vare kronan fri.

Utan hinder av vad nu sagts må, med iakttagande att behovet av vägar och andra allmänna platser främst tillgodo-

ses, bestämmas att mark inom område som är i en ägares hand skall användas för allmän byggnad som erfordras för området, i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt.

Mark som i byggnadsplan avsetts för annat ändamål än väg eller annan allmän plats må ej fördens skull tagas i anspråk för ändamålet utan medgivande av markens ägare.

IV. Om utomplansbestämmelser.

119 §

Beträffande utomplansbestämmelser på landet skall vad i 77—80 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning; och skall vad där sägs om stadsfullmäktige gälla kommunalfullmäktige.

SFS 611/1959.

120 § har upphört att gälla enligt SFS 611/1959.

V. Om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, luftfarten m. m.

121 §

Inom område med stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser skall vad i 81—85 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning

Beträffande annat område äger länsstyrelsen föreskriva, att vad i 81 § är stadgat skall lända till efterrättelse, ävensom meddela sådant förordnande som avses i 82 §; och skall i sådant fall vad i 83—85 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning inom området.

SFS 611/1959.

122 §

VI. Om särskilda åtgärder i vissa fall för reglering av bebyggelsen.

122 §

Vad i 86 och 87 §§ stadgas skall äga motsvarande tillämpning på landet.

SFS 824/1964.

123 § upphört enligt SFS 824/1964.

(Till förekommande av tätbebyggelse inom område som ej ingår i stadsplan eller byggnadsplan äger Konungen meddela de föreskrifter som för ändamålet finnas erforderliga.)

SFS 611/1959. Förordnande, som meddelats före den 1 januari 1965 rubbas ej.

124 § upphört enligt SFS 824/1964.

(Föreskrift som i 123 § sägs må ej avse bebyggelse för jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.)

SFS 611/1959. Förordnande, som meddelats före den 1 januari 1965 rubbas ej.

125 § har upphört att gälla enligt SFS 611/1959.

Femte avd. Gemensamma bestämmelser för stad och landet.

I. Om regionplan.

126 §

Finnes för två eller flera städer, samhällen som avses i 88 och 90 §§ eller landskommuner gemensam planläggning böra i ett eller flera hänseenden äga rum beträffande grunddragen för markens användning, såsom i fråga om viktigare trafikleder, flygplats, områden för tätbebyggelse och områden för friluftsliv samt anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, skall regionplan upprättas.

Erfordras närmare bestämmelser angående användningen av område som omfattas av regionplan, skall planen innehålla sådana bestämmelser.

127 §

Har fråga väckts om upprättande av regionplan, skall länsstyrelsen efter erforderlig utredning överlämna handlingarna i ärendet jämte eget yttrande till Konungen.

Konungen bestämmer därefter, huruvida regionplan skall finnas, angående regionplaneområdets omfattning och i vilka hänseenden gemensam planläggning skall äga rum.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning med avseende å upphävande eller ändring av vad sålunda bestämts.

128 §

Har Konungen förordnat att regionplan skall finnas, skola för handläggning av frågor rörande planen de kommuner och samhällen som beröras av denna bilda regionplaneförbund.

128 §

Beträffande sådant förbund skall, med de avvikelser som följa av vad i denna lag stadgas, lagen om kommunalförbund äga tillämpning.

SFS 611/1959.

129 §

En ledamot av förbundsfullmäktige, tillika ordförande, skall jämte ersättare för honom förordnas av Konungen. Övriga ledamöter i förbundsfullmäktige skola utses av förbundets medlemmar till det antal för varje medlem som bestämmes i förbundsordningen.

Kan enighet icke uppnås angående förbundsordningen eller ändring av denna, skall länsstyrelsen besluta därom.

SFS 611/1959.

130 §

Kan regionplan komma att beröra kommuner eller samhällen inom två eller flera län, må Konungen bestämma, att länsstyrelsen i ett av länen skall taga den befattning med upprättande av regionplan och övriga med planen sammanhängande frågor som ankommer på länsstyrelse.

131 §

Regionplan fastställs av Konungen, sedan förslag därtill upprättats av förbundsstyrelsen och antagits av förbundsfullmäktige. Har avvikande mening uttalats inom styrelsen eller fullmäktige eller har förbundsmedlem framställt erinran mot förslaget, äger Konungen göra den avvikelse från detta som med hänsyn till sålunda yppad mening må anses befogad.

Vad nu sagts gäller ock i fråga om ändring av regionplan.

SFS 611/1959.

132 §

Kostnaderna för upprättande eller ändring av regionplan samt för regionplaneförbunds verksamhet i övrigt skola, intill

dess planen fastställts, förskjutas av förbundsmedlemmarna eller av statsmedel enligt vad Konungen på förslag av förbundsfullmäktige bestämmer.

Kostnaderna skola, i den mån bidrag ej lämnas av statsmedel, slutligen fördelas mellan förbundsmedlemmarna efter vad som med hänsyn till varje medlems nytta av planen finnes skäligt. Därest ej omständigheterna föranleda till annat, sker fördelningen efter skatteunderlag.

Grunderna för fördelningen skola på förslag av förbundsfullmäktige bestämmas av Konungen, sedan planen eller ändring därav fastställts.

SFS 611/1959.

133 §

Underlåta förbundsfullmäktige att vidtaga erforderliga åtgärder för upprättande av regionplan, må Konungen förelägga fullmäktige viss tid, inom vilken sådan plan skall vara underställd Konungens prövning. Ställa fullmäktige sig ej föreläggandet till efter rättelse, äger Konungen på förbundets bekostnad låta upprätta samt, efter hörande av fullmäktige och dem frågan eljest rör, fastställa regionplan.

Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning, om ändring av regionplan finnes påkallad för regionplaneområdets ändamålsenliga utveckling eller till främjande av betydande allmänt intresse.

SFS 611/1959.

134 §

Regionplan skall tjäna till ledning vid upprättande av generalplan, stadsplan och byggnadsplan eller ändring därav så ock eljest vid reglering av bebyggelsen eller användningen i övrigt av mark inom planområdet.

SFS 611/1959.

135 §

Är nybyggnad eller schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd inom regionplaneområde be-

roende på prövning av myndighet, skall denna tillse, att markens användning för i regionplanen avsett ändamål icke försvåras. Ej må dock härigenom avsevärt men tillskyndas markens ägare utan att skälig ersättning därför gives.

II. Om tillstånd för särskilt fall till tätbebyggelse.

136 §

Utän hinder av att förhållande ej föreligger som enligt denna lag förutsättes för att mark skall få användas till tätbebyggelse äger Konungen och, enligt av Konungen meddelade föreskrifter, myndighet som Konungen bestämmer för särskilt fall medgiva tillstånd till nybyggnad, vilken innefattar sådan bebyggelse.

III. Om bestämmande och erläggande av lösen.

137 §

Med avseende å inlösen av mark enligt denna lag skola de allmänna bestämmelserna i lagen om expropriation i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av vad nedan i 138—145 §§ stadgas.

I mål, som eljest enligt denna lag skall upptagas av expropriationsdomstol, skola bestämmelserna om domstol och rättegång i expropriationsmål i tillämpliga delar gälla, där ej annat är särskilt stadgat.

SFS 666/1949.

138 §

I fall, då markens ägare är berättigad fordra att inlösen sker, ankomme det på honom att göra ansökan om stämning.

Ogillas yrkande om inlösen, gälle i fråga om rättegångskostnad vad därom i allmänhet är stadgat.

SFS 666/1949.

139 §

Har ägare av tomtedel väckt talan om inlösen av återstoden av tomten, vare ägare av annan tomtedel berättigad att utan ny stämning föra talan om inlösen.

Expropriationsdomstolen skall för varje ägare åsätta hans tomtedel särskilt värde.

SFS 666/1949.

140 §

Uppkommer i mål angående inlösen av mark tvist om rätt eller plikt att lösa, skola bestämmelserna i 37 och 38 §§ lagen om expropriation äga tillämpning först sedan det genom lagkraftägande dom blivit avgjort att inlösen skall äga rum.

SFS 666/1949.

141 §

Bestämmelserna i 12 § första stycket lagen om expropriation skola ej äga tillämpning med avseende å inlösen av mark som ingår i stadsplan.

Är fråga om att mark som ingår i tomt skall inlösas av anledning varom förmåles i 46 eller 47 §, skall i stället för bestämmelserna i 26 § andra stycket lagen om expropriation gälla, att till expropriationsdomstolen skall ingivas karta med protokoll rörande mätning av tomten enligt bestämmelserna i 2 kap. lagen om fastighetsbildning i stad; och skall vad i 36 § lagen om expropriation är stadgat om karta och beskrivning i stället gälla karta och protokoll som nu sagts.

SFS 666/1949.

142 §

Om å mark som är avsedd till gata eller annan allmän plats finnes byggnad, stängsel, växande skog, plantering eller annat som hör till marken och skall lösas, bör särskilt värde sättas å själva marken. Där ej all mark prövas hava lika värde, skola de särskilda värdena utsättas.

143 §

143 §

Vill kommun eller samhälle lösa i enskild väg ingående mark som enligt denna lag må tagas i anspråk och nyttjas till trafikled eller annan allmän plats, skall vid expropriationsersättningens bestämmande hänsyn tagas till denna rätt. Ej må kostnad som kommunen eller samhället nedlagt för trafikledens eller platsens iordningställande föranleda höjning av ersättningsbeloppet.

144 §

Försummar kommun eller samhälle att, på sätt i 48 § första stycket lagen om expropriation stadgas, nedsätta fastställd expropriationsersättning och har ej kommunen eller samhället enligt medgivande av markens ägare eller jämlikt stadgande i samma lag tagit marken i besittning, skall den väckta frågan om markens avträdande, om någon till ersättning berättigad yrkar det, vara förfallen, såvitt på hans rätt inverkar.

145 §

I fråga om mark som inlösts enligt denna lag skola bestämmelserna i 68—70 §§ lagen om expropriation icke äga tillämpning.

146 §

Vad i 137, 138, 144 och 145 §§ är stadgat beträffande inlösen av mark skall i tillämpliga delar gälla med avseende å inlösen av byggnad i fall som i 45 § första stycket sägs och skall, jämte stadgandet i 140 §, äga motsvarande tillämpning vid inlösen av särskild rätt eller upplåtelse av servitut eller nyttjanderätt enligt denna lag. När särskild rätt inlöses eller servitut eller nyttjanderätt upplåtes, skola bestämmelserna i 12 § första stycket lagen om expropriation ej tillämpas på mark som ingår i stadsplan.

SFS 329/1953, 718/1965.

IV. Om ansvar, handräckning och fullföljd av talan m. m.

147 §

Företager någon nybyggnad eller annan åtgärd i strid mot förbud som meddelats i denna lag eller med stöd av lagen, straffes med dagsböter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Böter tillfalla kronan.

148 §

I fall som avses i 147 § äger överexekutor meddela handräckning till rättelse i vad olagligen skett.

Ansökan om handräckning må göras av allmän åklagare eller av byggnadsnämnd. Är ansökan gjord av allmän åklagare och begär utmättningsman att kostnad för förrättning skall förskjutas, må det ske av allmänna medel. I övrigt gälle enahanda bestämmelser som äro stadgade för det i 191 § utsökningslagen avsedda fallet.

149 §

Över stadsfullmäktiges, kommunalfullmäktiges, municipalfullmäktiges eller byggnadsnämnds beslut rörande stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning som enligt denna lag för att bli gällande skall fastställas av Konungen eller länsstyrelsen, så ock över förbundsfullmäktiges förslag till regionplan må särskild klagan ej föras, vederbörande obetaget att framställa erinringar mot beslutet i ärendet angående fastställelse därå. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning å beslut av stadsfullmäktige, kommu-

nalfullmäktige eller municipalfullmäktige som innefattar framställning om fastställelse av generalplan eller om annan åtgärd av Konungen eller länsstyrelse enligt denna lag.

Om talan mot annat beslut av byggnadsnämnd meddelas bestämmelser av Konungen.

SFS 611/1959.

150 §

Länsstyrelses beslut rörande fastställelse av generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller tomtindelning så ock länsstyrelses beslut avseende tillämpning av utomplanbestämmelser å visst område skall meddelas efter anslag. Den som är missnöjd med beslutet har att, vid talans förlust, inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades anföra besvär hos Konungen.

Talan mot annat av länsstyrelsen meddelat beslut föres hos Konungen genom besvär i den ordning som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

Har länsstyrelse till alla delar fastställt av stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige eller byggnadsnämnd antaget eller eljest i vederbörlig ordning handlagt förslag rörande generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning, må klagan föras allenast av sakägare som i ärendet framställt yrkande vilket helt eller delvis lämnats utan bifall.

SFS 611/1959.

151 §

Länsstyrelses beslut i fråga rörande utomplansbestämmelsers tillämpning å visst område, länsstyrelses förordnande enligt 82 § eller 121 § andra stycket, så ock länsstyrelses beslut om förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd eller mot schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

SFS 611/1959.

V. Allmänna bestämmelser.

152 §

Har någon av statlig eller kommunal myndighet erhållit uppdrag att upprätta förslag till regionplan, generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller tomtindelning eller att verkställa plan- eller höjdmätning eller kartläggning till ledning vid upprättande av sådant förslag, äge han och hans biträden erhålla tillträde till fastigheter och byggnader samt därvid övergå ägor och anbringa märken eller signaler i vad det finnes erforderligt för uppdragets genomförande, varvid skall iakttagas att skada å egendom såvitt möjligt undvikas.

Vad nu sagts gälle ock den, vilken på grund av föreskrift som meddelats med stöd av denna lag har att företaga utstakning av byggnads läge eller besiktning av pågående eller avslutat byggnadsföretag eller därmed likartat arbete.

153 §

Vad i denna lag sägs om ägare av mark eller tomt skall ock gälla om den som innehar mark eller tomt under sådan besittningsrätt som enligt lag är att hänföra till fast egendom.

154 §

Är tomt belägen vid torg, park eller annan sådan allmän plats, skall marken framför tomten anses som gata till en bredd, motsvarande fem fjärdedelar av den å tomten enligt stadsplanen vid gatans upplåtande till allmänt begagnande tillåtna högsta hushöjden.

155 §

155 §

Vad i 56, 62 och 67 §§ stadgas om tomt avser, förutom rättsligen bestående tomt enligt gällande tomtindelning, allenast sådan administrativt bildad tomt som är i en ägares hand. Sagda lagrum skola dock gälla jämväl annan inom byggnads- kvarter belägen fastighet, varå nybyggnad företagits eller skall äga rum efter det att kvarteret intogs i stadsplanen.

156 §

Går gräns mellan två städer i gatas längdriktning, skall i fråga om tidpunkten för inträdandet av skyldighet att upplåta gatan till allmänt begagnande så anses som om gatan vore belägen inom en och samma stad.

Kostnaden för gatan skall fördelas mellan städerna efter den nytta de hava av gatan, med rätt för vardera staden att i enlighet med de i denna lag stadgade grunderna av vederbörande tomtägare i den staden uttaga bidrag till dess andel i kostnaden som om gatan helt vore belägen inom staden.

157 §

Förordnas att område, för vilket generalplan, stadsplan eller byggnadsplan fastställts eller för vilket utomplansbestämmelser äro gällande, skall tillhöra stad eller köping eller meddelas beträffande sådant område förordnande att vad i denna lag är stadgat för stad skall äga motsvarande tillämpning för området, lände planen eller bestämmelserna fortfarande till efterrättelse.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande förordnande, förbud eller annan föreskrift som meddelats med stöd av bestämmelse i fjärde avdelningen.

SFS 611/1959.

158 §

Vad i denna lag sägs om nybyggnad skall ock gälla om sådan ändring av befintlig byggnad som, enligt vad Konungen därom stadgar, är att hänföra till nybyggnad.

Övergångsbestämmelser.

159 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.

Genom denna lag upphäves stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142); dock skola de i stadsplanelagen meddelade övergångsbestämmelserna alltjämt i tillämpliga delar gälla, under iakttagande av att hänvisning till stadgande som ersatts genom bestämmelse i nya lagen skall anses i stället hava avseende å den bestämmelsen.

Förekommer eljest i lag eller särskild författning hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

160 §

När särskilda skäl äro därtill, äger länsstyrelsen beträffande område på landet, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser ej fastställts, förordna att stadgandet i 7 § första stycket ej skall gälla förrän från och med den 1 januari 1952.

SFS 666/1949.

161 §

Har stomplan fastställts före denna lags ikraftträdande, skall beträffande planen tillämpas vad om fastställd generalplan i stad är stadgat.

162 §

Vid prövning av fråga om lösnings- eller ersättningsplikt med avseende å mark, vilken enligt denna lag eller föreskrift, som meddelas med stöd av lagen, eller enligt motsvarande äldre bestämmelser ej må tagas i anspråk för enskilt bebyggande eller för viss bebyggelse, skall värdet å marken bestämmas med skälig hänsyn till det värde, marken vid tiden för

162 §

lagens ikraftträdande ansågs hava enligt dittills tillämpade grunder; och må förty jämväl det värde som då tillmättes marken för tätbebyggelse komma i betraktande.

163 §

Har gata eller gatudel framför tomt upplåtits eller lagligen skolat upplåtas till allmänt begagnande före denna lags ikraftträdande, skall angående skyldighet för tomtägaren att gälda ersättning för gatumark äldre lag äga tillämpning.

Vidgas gata, som upplåtits till allmänt begagnande före ikraftträdandet av denna lag, och har skyldighet för ägare av tomt att ersätta staden värdet av den gatumark, som tagits i anspråk för gatan, enligt bestämmelserna i äldre lag ännu icke inträtt vid vidgningen, skall skyldighet för tomtägaren att enligt denna lag med anledning av vidgningen gälda ersättning för mark icke inträda förrän ersättningen för mark för gatans upplåtande enligt äldre lag förfaller till betalning.

164 §

Finnes i stadsplan föreskrift ej meddelad om den hushöjd som är tillåten å tomt, må tomtägares skyldighet att bidra till stads gatukostnad ej beräknas efter större gatubredd än aderton meter.

165 §

Vad i 70 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning med avseende å område i en ägares hand som ingår i stadsplan vilken fastställts före denna lags ikraftträdande, därest området utgör minst ett helt byggnadskvarter.

Ingår i byggnadsplan som fastställts före denna lags ikraftträdande område i en ägares hand, skall vad i 113 § stadgas om upplåtande av mark äga motsvarande tillämpning.

166 §

Är då denna lag träder i kraft föreskrift meddelad jämlikt 1 § andra stycket lagen den 24 mars 1942 (nr 128) om för-

bud mot bebyggelse till hinder för försvaret, skall så anses som om föreskriften meddelats jämlikt motsvarande stadgande i förevarande lag.

167 §

Har före denna lags ikraftträdande, i avbidan på upprättande av byggnadsplan, förbud meddelats mot nybyggnad utan länsstyrelsens tillstånd, vare beslutet ej gällande längre än fem år från lagens ikraftträdande, med mindre tiden förlänges enligt vad i 109 § stadgas.

SFS 611/1959.

168 §

Utan hinder av vad eljest i denna lag är stadgat må, där ej Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer annorlunda förordnar, tätbebyggelse äga rum inom område för vilket avstyckningsplan gäller vid denna lags ikraftträdande.

Med avseende å sådan plan skall vad i 110 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

SFS 611/1959.

169 §

Har jämlikt äldre lag tomtindelning fastställts för område inom byggnadsplan, må nybyggnad ej företagas i strid mot tomtindelningen, dock må länsstyrelsen för särskilt fall meddela tillstånd till nybyggnad, när synnerliga skäl äro därtill. Ej må tomtindelningen ändras i andra fall än då fastställd ändring i byggnadsplanen förutsätter ändring av tomtindelningen eller ock ägarna av de tomter som beröras av ändringen äro ense därom och ändringen finnes lämplig för ett ändamålsenligt utnyttjande av tomterna.

170 §

Beträffande byggnadsplan som fastställts före denna lags ikraftträdande skall vad i 116 § stadgas icke äga tillämpning.

Övergångsbestämmelser till SFS 611/1959.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1960, dock att fråga om fastställelse av generalplan eller byggnadsplan eller ändring av förut fastställd sådan plan skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser, om förslag i frågan före lagens ikraftträdande utställts till granskning enligt bestämmelserna i byggnadsstadgan den 30 juni 1947 (nr 390) eller, där fråga är om byggnadsplan, om samtliga sakägare före lagens ikraftträdande medgivit att utställningsförfarande ej tillämpas.

Utomplansbestämmelser, som fastställts med stöd av stadsplanlagen den 29 maj 1931 eller byggnadslagen i dess hittills gällande lydelse, så ock av Konungen med stöd av lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning eller lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad fastställda särskilda föreskrifter för byggnadsverksamhetens ordnande skola, i den mån de ej tidigare upphävts, upphöra att gälla den 1 januari 1964.

Där regionplaneförbund bildats före den 1 januari 1958, skola av medlemmarna utsedda ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige (förbundsdirektionen) och förbundsstyrelsen (regionplanenämnden) frånträda sina befattningar med utgången av år 1960; och skall med avseende å val av fullmäktige och styrelse för tid därefter så förfaras, som i fråga om nybildat kommunalförbund är stadgat.

Kungl. Maj:ts BYGGNADSSTADGA

den 30 december 1959.

SFS 612/1959, 264/1962, 826/1964, 175/1966.

1 Kap. Om byggnadsnämnd.

1 §

I varje kommun skall finnas en byggnadsnämnd, som har att öva inseende över hur kommunens område bebygges.

Särskilt åligger det nämnden

att med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, ombesörja utredningar rörande planläggning, fastighetsbildning och byggnadsväsen samt i dessa ämnen upprätta de förslag och göra de framställningar som finnas påkallade;

att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområden eller vilkas bedömanden äro av betydelse för nämndens verksamhet;

att lämna allmänheten råd och upplysningar i planläggnings-, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor; samt

att övervaka efterlevnaden av byggnadslagen, denna stadga och övriga föreskrifter angående byggandet.

2 §

2 §

När sådant begäres av någon, vars rätt kan beröras därav, åligger det byggnadsnämnden att lämna skriftligt besked huruvida nämnden meddelat beslut rörande skyldighet för fastighetsägare att vidtaga särskild åtgärd med avseende å fastigheten.

Där stadsplan finnes åligger det byggnadsnämnden eller annan myndighet, som kommunens fullmäktige bestämma, att på begäran av person, som i första stycket sägs, utfärda skriftligt besked rörande den på fastigheten belöpande förpliktelsen att till kommunen utgiva bidrag till kostnad för gata. I beskedet skall angivas i vad mån betalningsskyldighet för förpliktelsen inträtt eller icke.

Där stadsplan finnes åligger det härjämte byggnadsnämnden att, då det begäres av person som avses i första stycket, till denne utlämna karta (nybyggnadskarta) rörande fastighet som ingår i planen. Nämnden bör ock, där det lämpligen kan ske, tillhandahålla nybyggnadskarta för fastighet inom område, som ej ingår i stadsplan.

3 §

Ledamöter och suppleanter i byggnadsnämnd väljas av kommunens fullmäktige till det antal fullmäktige bestämma. Antalet ledamöter må dock icke vara under fem. Valet skall ske proportionellt i de fall då sådant är föreskrivet vid val till kommunens styrelse. Sker ej val av suppleanter proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

I övrigt skall med avseende å byggnadsnämnd vad i 32—42 §§ kommunallagen är stadgat om kommunens styrelse äga motsvarande tillämpning, dock att för byggnadsnämnden i Stockholm skola gälla bestämmelserna i 51 § 1 mom. kommunallagen för Stockholm samt därutöver vad stadsfullmäktige med iakttagande av stadgandena i samma lag föreskriva.

Utan hinder av vad i andra stycket sägs skall gälla, dels att i kommunens tjänst anställd befattningshavare icke på grund av denna sin tjänsteställning skall vara obehörig att vara leda-

mot eller suppleant i byggnadsnämnd dels ock att nämndens protokoll icke behöver upptaga annat än förteckning å närvarande ledamöter samt för varje ärende beslutet och skälen därför.

4 §

Byggnadsnämnd skall hava tillgång till personal i den omfattning som erfordras för att nämnden skall kunna behörigen fullgöra sina uppgifter.

Där planläggnings- och byggnadsverksamheten är av större omfattning eller bebyggelsens art så kräver skall nämnden såvitt möjligt till sitt biträde hava stadsarkitekt. Till stadsarkitekt må ej utses annan än den, som inom rike avlagt examen vid teknisk högskolas avdelning för arkitektur samt därefter under en längre tid utövat väl vitsordad praktisk verksamhet inom planläggnings- och byggnadsväsendet. Byggnadsstyrelsen äger dock, när skäl äro därtill, medgiva att till stadsarkitekt utses annan än den som avlagt nyss nämnd examen.

I fall som avses i andra stycket skall nämnden såvitt möjligt även hava biträde av person med särskild utbildning och praktisk erfarenhet i konstruktionsfrågor (byggnadsinspektör).

Angående stadsingenjör och andra befattningshavare inom mättningsväsendet är särskilt stadgat.

5 §

Ordförande i byggnadsnämnd skall tillse, att nämndens ledamöter erhålla kallelse till sammanträdena samt att suppleanterna underrättas om tid och plats för sammanträdena.

I kallelse och underrättelse skall lämnas uppgift om de ärenden, som skola förekomma vid sammanträdet.

6 §

Befattningshavare, som har till åliggande att föredraga ärenden inför byggnadsnämnden, äger rätt att delta i överläggning men ej i beslut, samt att, där han det begär, få sin särskilda mening antecknad till protokollet.

6 §

Samma rätt tillkommer länsarkitekten eller annan tjänsteman, som kallats att i denna egenskap närvara vid sammanträde med nämnden.

7 §

Byggnadsnämnd äger uppdraga åt en eller flera ledamöter i nämnden eller åt befattningshavare hos nämnden att å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall närmare angivas i nämndens beslut. Sådant uppdrag må dock ej avse befogenhet att besluta om framställning eller yttrande till Konungen, länsstyrelsen eller kommunens fullmäktige, att meddela föreläggande vid vite eller annat äventyr eller att slutligt avgöra ärende, som är av principiell innebörd eller eljest av större vikt.

Nämndens beslut rörande uppdrag, som i första stycket sägs, skall underställas länsstyrelsens prövning.

Vad i denna stadga sägs om byggnadsnämnd skall i tillämpliga delar gälla den, som på grund av uppdrag enligt första stycket handlar å nämndens vägnar. Beslut, som meddelas på grund av dylikt uppdrag, skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

8 §

På framställning av kommunen äger länsstyrelsen utfärda taxa för avgifter att erläggas av den, som hos byggnadsnämnden påkallar åtgärd vilken föranleder ritningsgranskning, besiktning eller annan tids- eller kostnadskrävande förrättning.

Angående avgifter för upprättande och utfärdande av kartor samt för andra åtgärder som ombesörjas av befattningshavare inom mätningväsendet gäller vad särskilt är stadgat.

2 kap. Om planläggning.

Allmänna bestämmelser.

9 §

Planläggning skall ske så, att den främjar en ur allmän synpunkt lämplig utveckling inom det område, som planen skall avse. Tillbörlig hänsyn skall tagas till förhållandena inom angränsande områden samt till den allmänna samfärdseln, det militära försvarets, civilt försvarets och andra för riket gemensamma behov. Även enskildas intressen skola tillbörligen beaktas.

Där ej särskilda förhållanden föranleda annat, skall mark avses för det ändamål, vartill den är mest lämpad med hänsyn till läge, terräng- och grundförhållanden samt övriga omständigheter. Till tätbebyggelse må ej avses mark, som ur sundhetssynpunkt, med hänsyn till samfärdseln, möjligheterna att ordna vattenförsörjning och avlopp, faran för vattenförorening eller eljest ur allmän synpunkt ej är lämpad för sådan bebyggelse. Områden med särskild naturskönhet eller säregna naturförhållanden, bebyggelse med särskilt värde ur historisk eller kulturhistorisk synpunkt eller ur skönhetssynpunkt samt områden som äro lämpade och behövliga för friluftsliv skola såvitt möjligt bevaras. Om skyldighet att bevara fasta fornlämningar är särskilt stadgat.

Plan må ej göras mera detaljerad än som är nödvändigt för att nå det därmed avsedda syftet.

Regionplan.

10 §

I mom. Regionplanering skall bedrivas så att den därvid förebragta utredningen översiktligt belyser de med planläggningen sammanhängande frågor, som äro gemensamma för regionen eller en större del av denna, samt underlättar det framtida avgörandet av dylika frågor.

10 §

I regionplan skall i den mån så erfordras med hänsyn till planens syfte upptagas och på ett överskådligt sätt angivas, vilka områden som avses för olika ändamål.

2 mom. Regionplan skall i erforderlig mån vara avfattad på karta. Erfordras regionplanebestämmelser, böra dessa avfattas i särskild handling.

Generalplan.

11 §

1 mom. Vid generalplanering skall eftersträvas att utröna och på ett översiktligt sätt redovisa det behov av utrymme för olika ändamål, som kan förutses för planområdet, samt att på ett lämpligt sätt tillgodose detta behov. Härvid bör även undersökas, vilka områden som från allmän synpunkt ej äro lämpade för tätbebyggelse och fördenskull böra undantagas från sådan bebyggelse.

2 mom. Generalplan skall i erforderlig mån vara avfattad på karta. Till planen hörande särskilda bestämmelser skola avfattas i särskild handling.

A kartan skola angivas gränserna för planen samt för de markområden som avses för olika ändamål ävensom, i den mån så erfordras, befintliga förhållanden såsom vattenområden, höjdförhållanden, fastighetsgränser, vägar, kraftledningar och byggnader.

Stadsplan.

12 §

1 mom. Vid uppgörande av stadsplan skola de anspråk tillgodoses, som ur olika synpunkter skäligen kunna ställas på en väl ordnad bebyggelse. Därvid skall tillses, att marken utnyttjas på ett ekonomiskt och i övrigt lämpligt sätt, att samfärd-

sels och trafiksäkerhetens krav tillbörligen beaktas, att erforderlig trygghet mot brandfara vinnes samt att hänsyn tages till de fordringar, som böra uppställas ur sundhets-, skönhets- och trevnadssynpunkt. Skälig hänsyn skall tagas till bestående äganderättsförhållanden, fastighetsgränser, servitut och andra omständigheter, som kunna inverka på planens genomförande.

Planen må ej givas större omfattning än att den kan förväntas bli genomförd inom nära förestående tid.

2 mom. Stadsplan skall vara avfattad å karta. Till planen hörande bestämmelser skola avfattas i särskild handling.

Kartan skall tydligt ange gränserna för planen samt för de markområden, som skola användas till byggnadskvarter, gata, torg, park eller annan allmän plats eller till specialområde. Gators och torgs höjdlägen skola vara angivna med siffror i gatukors och i punkter där lutningen avsevärt ändras.

I stadsplanebestämmelser skola, i den mån så erfordras, intagas stadganden angående reglering av planområdets bebyggande och användning i övrigt, såsom

om kvarters eller specialområdes användning för visst ändamål och om förbud mot bebyggande av viss del av kvarter eller specialområde;

om byggnadssätt, antal byggnader å tomtplats, byggnadsplanyta och läge, dess höjd och våningsantal, källardjup eller antal källarvåningar samt antalet lägenheter som få inredas i en byggnad;

om planteringar, lekplatser, parkeringsplatser och garage; om utfart eller annan utgång mot gata;

om rätt att inom gata, torg, park eller annan allmän plats nyttja utrymmet under eller över markens plan till inredande av lokaler eller för annat ändamål;

om förläggande under eller över markens plan av gata eller annan trafikled; samt

om bevarande av vattenområden och andra naturförhållanden.

Byggnadsplan.

13 §

Byggnadsplan skall uppgöras så, att den tillgodoser de krav, som med hänsyn till de särskilda förhållandena inom det tillämnade planområdet skäligen böra ställas på en väl ordnad bebyggelse. Särskild hänsyn skall tagas till bebyggelsens art, äganderättsförhållandena samt markägarnas möjligheter att genomföra planen.

Byggnadsplan må ej uppgöras så, att jordbruk, skogsbruk eller annan dylik näring onödigtvis hindras eller försvåras. I planen må upptagas mark för jordbruksändamål endast i den mån så erfordras för planens lämpliga utformning.

I övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad i 12 § är stadgat om stadsplan.

Upprättande, antagande och fastställelse av plan.

14 §

Den som upprättar förslag till plan skall därvid samråda med kommunens styrelse eller annat organ, som kommunens fullmäktige bestämma, länsarkitekten samt övriga myndigheter, sammanslutningar och enskilda personer, som kunna hava ett väsentligt intresse av frågan.

15 §

Förslag till stadsplan eller byggnadsplan skall upprättas på grundval av en för ändamålet avsedd karta över det område, som beröres av förslaget (grundkarta).

I särskild vid grundkartan fogad förteckning (fastighetsförteckning) skola redovisas de fastigheter, samfälligheter och andra områden, som beröras av förslaget, deras ägare samt, i den mån kännedom därom kunnat erhållas, servitut och andra särskilda rättigheter, som kunna hava betydelse för planläggningen eller beröras av denna. Förteckningen skall vara bestyrkt av person med behörighet att vara mättningsman

i stad. Där i orten föres fastighetsregister såsom för stad, må dock förteckningen bestyrkas av registerföraren, även om denne icke har sådan behörighet.

Har fråga väckts att generalplan skall helt eller delvis fastställas, skall fastighetsförteckning upprättas för det område som beröres av frågan.

16 §

Förslag till plan skall, då det överlämnas till kommunal eller statlig myndighet för antagande eller fastställelse, vara åtföljt av

- a) grundkarta och fastighetsförteckning därest sådana skola vara upprättade;
- b) beskrivning över förslaget med erforderlig motivering;
- c) utredning angående de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för planens genomförande med beaktande särskilt av grundens beskaffenhet, trafikförhållandena ävensom möjligheterna att ordna vattenförsörjning och avlopp och att tillgodose vattenvårdsintresset; samt
- d) redogörelse för det samråd med myndigheter, markägare och andra, som ägt rum vid utarbetande av förslaget.

Innan fastighetsförteckning lägges till grund för underrättelser till sakägare, skall den i erforderlig mån kompletteras med hänsyn till inträffade förändringar.

17 §

I mom. Innan förslag till plan antages, skall det under viss tid utställas till granskning genom byggnadsnämndens eller, där fråga är om regionplan, genom förbundsstyrelsens försorg; och äger den, som ej åtnöjes med förslaget, att inom samma tid framställa anmärkning däremot hos den myndighet, som ombesörjt utställandet. Där så finnes lämpligt må på en gång utställas två eller flera alternativa förslag.

Tiden för granskningen bestämmes av den myndighet, som ombesörjer utställandet. Den må ej sättas kortare än tre månader, där fråga är om regionplan, och ej kortare än tre veckor i övriga fall. Kungörelse om utställandet skall före den bestämda tidens början ske i den eller de tidningar, i vilka

kommunala meddelanden för orten införs. Berör förslaget mark, som står under allmän myndighets förvaltning, skall myndigheten särskilt underrättas.

2 mom. Vid utställande av förslag till regionplan skall förbundsstyrelsen översända kopia och avskrift av förslaget till styrelserna för de kommuner, som förslaget rör, samt till länsstyrelsen och av frågan berörda centrala myndigheter ävensom, där så finnes lämpligt, till annan som beröres av förslaget, och därvid bestämma viss tid, minst tre månader efter delfäendet, inom vilken vederbörande äger att till nämnden inkomma med yttrande över förslaget.

3 mom. Innan förslag till generalplan utställs, skall byggnadsnämnden översända avskrifter och kopior av förslaget till byggnadsstyrelsen och länsstyrelsen.

Skall förslaget helt eller delvis fastställas, har nämnden att förfara på sätt i 4 mom. stadgas om förslag till stadsplan eller byggnadsplan, dock att underrättelser icke erfordras till andra sakägare än dem som beröras av fastställelsen.

4 mom. Vid utställande av förslag till stadsplan eller byggnadsplan skall byggnadsnämnden före ingången av den tid, som bestämts för förslagets granskning, med posten under rekommendation eller eljest bevisligen avsända skriftlig underrättelse om innehållet i den utfärdade kungörelsen till varje känd och inom riket boende markägare, som beröres av frågan och icke skriftligen godkänt förslaget. Är markområde samfällt för flera fastigheter med skilda ägare och finnes för samfälligheten känd styrelse eller annan, som är satt att förvalta den, erfordras ej underrättelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må underrättelsen sändas allenast till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren. Äger denne ej att själv föra talan för delägarna i samfälligheten, är han gentemot delägarna ansvarig för att underrättelsen tillställs någon som äger behörighet härtill eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare, må underrättelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, och skall för sådant fall tillika uppgift om vilken delägare underrättelsen tillställts kungöras på

sätt i 1 mom. andra stycket sägs. Har upplysning vunnits om förhandenvaron av servituts- eller arrenderätt, som beröres av planläggningen, skall underrättelse tillställas rättighetens innehavare, såvitt han är känd och boende inom riket.

Berör förslaget, i vad det skall fastställas, allmän väg eller väg, som omhänderhaves av vägförening, eller för biltrafiken viktig gata eller mark, som är avsedd att utläggas till sådan väg eller gata, eller befästning eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, skall utdrag av förslaget i erforderliga delar tillställas vederbörlig myndighet, vägföreningen eller anläggningens ägare med anmodan att inom viss av byggnadsnämnden angiven tid, som ej må sättas kortare än den jämlikt 1 mom. bestämda granskningstiden, till nämnden inkomna med yttrande över förslaget. Vad nu stadgats behöver dock ej iakttagas med avseende å sakägare som skriftligen godkänt förslaget.

Ett exemplar av förslaget skall tillställas kommunens styrelse samt, där så finnes erforderligt, jämväl kyrkorådet. Avser förslaget område, som gränsar till annan kommun, bör byggnadsnämnden bereda dess styrelse tillfälle att yttra sig över förslaget.

5 mom. Vidtages ändring i förslag till plan, sedan det varit utställt till granskning, skall det ånyo utställas. Nytt utställande erfordras dock icke om de sakägare, som beröras av ändringen, skriftligen godkänt denna eller ock underrättats om ändringen på sätt i 4 mom. sägs samt erhållit tillfälle att vid sammanträde eller annorledes taga del därav.

18 §

Sedan förslag till generalplan, stadsplan eller byggnadsplan blivit utställt på sätt i 17 § sägs, skall byggnadsnämnden granska förslaget jämte inkomna anmärkningar och yttranden. Härefter skall byggnadsnämnden, såvida nämnden ej själv äger besluta i ärendet, överlämna handlingarna jämte eget utlåtande till kommunens fullmäktige.

19 §

19 §

1 mom. Sedan generalplan antagits, skall planen med därtill hörande utredning i bestyrkt avskrift och kopia genom byggnadsnämndens försorg tillställas byggnadsstyrelsen, länsstyrelsen, länsarkitekten, överlantmätaren och vederbörande distriktslantmätare.

2 mom. När fastställelse sökes å regionplan, generalplan, stadsplan eller byggnadsplan, skola handlingarna i ärendet insändas till länsstyrelsen.

20 §

När plan inkommit till länsstyrelsen för fastställelse, skall länsstyrelsen, såvida den ej själv har att besluta i ärendet, överlämna handlingarna jämte eget utlåtande till Konungen.

21 §

Sedan plan blivit fastställd, skola handlingarna översändas till byggnadsnämnden eller, där fråga är om regionplan, till förbundsstyrelsen. Om underrättelse till vederbörande myndigheter och tjänstemän genom statsdepartement eller länsstyrelse är särskilt stadgat.

När länsstyrelsen meddelat beslut om fastställelse beträffande generalplan, stadsplan eller byggnadsplan, skall länsstyrelsen samma dag översända underrättelse därom till envar som i ärendet framställt yrkande, vilket genom beslutet helt eller delvis lämnats utan bifall. Får beslutet på grund av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen ej överklagas, skall länsstyrelsen utfärda bevis att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

Där enligt bestämmelserna i 45 § byggnadslagen stadsplan fastställts under villkor att inlösen kommer till stånd av viss i planen ingående mark, skall, sedan sådan inlösen skett, meddelande härom genom byggnadsnämndens försorg så snart ske kan tillställas byggnadsstyrelsen, länsstyrelsen, länsarkitekten, överlantmätaren, vederbörande distriktslantmätare samt, där särskild fastighetsregisterförare förordnats, jämväl denne.

22 §

Där förslag till generalplan, stadsplan eller byggnadsplan enligt bestämmelserna i byggnadslagen upprättats på föranstaltande av Konungen eller länsstyrelsen, har länsstyrelsen att fullgöra vad i 17 § är stadgat för byggnadsnämnd. Sedan länsstyrelsen granskat inkomna anmärkningar och yttranden över förslaget samt kommunens fullmäktige blivit hörda i ärendet, skall med avseende å den fortsatta handläggningen förfaras på sätt i 20 och 21 §§ sägs.

23 §

Vad i detta kapitel är stadgat om upprättande, antagande och fastställande av plan skall i tillämpliga delar gälla ändring eller upphävande av planen, dock att grundkarta icke i något fall erfordras, om de förhållanden, som äro av betydelse för frågan, tillräckligt tydligt framgå av annan tillgänglig karta. Där ändring berör blott ett mindre antal markägare, erfordras ej heller utställande eller kungörelse i tidning, såvida markägarna skriftligen medgivit att sådant förfarande ej tillämpas eller ock underrättats om förslaget samt därefter under minst tre veckor haft tillfälle att taga del av detta. Vid ändring av regionplan må tiden för utställandet minskas till tre veckor.

Särskilda bestämmelser.

24 §

1 mom. När förordnande, innefattande förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd enligt 15, 35, 80, 82, 86, 97, 106, 109, 110, 119, 121, 122 eller 168 § byggnadslagen eller mot schaktning fyllning, trädfällning eller därmed jämförlig åtgärd meddelas, skall länsstyrelsen underrätta markägarna där- om genom kungörelse i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för orten intagas, eller på annat lämpligt sätt.

Det område, som avses med förordnandet, skall å karta eller annorledes tydligt angivas till sina gränser.

Angående skyldighet att, sedan förordnandet vunnit laga kraft, tillstålla byggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen, överlantmätaren och andra tjänstemän ävensom vederbörande byggnadsnämnd avskrift av förordnandet jämte kopia av kartan är särskilt stadgat.

2 mom. Har förordnande jämlikt 16 eller 36 § byggnadslagen meddelats om förbud mot nybyggnad utan särskilt tillstånd, skola markägarna genom länsstyrelsens försorg underättas om förordnandet på sätt i 1 mom. första stycket är stadgat.

25 §

Väckes fråga om meddelande av beslut enligt 59 § byggnadslagen rörande särskild grund för fördelning av gatumarkersättning eller om ändring i sådant beslut eller om antagande av bestämmelser om bidrag till gatubyggnadskostnad eller ändring därav, och finna kommunens fullmäktige att frågan bör komma under närmare prövning, ankommer det på fullmäktige att låta verkställa utredning i ärendet och uppgöra det förslag vartill utredningen må föranleda.

Sedan förslag upprättats skall detsamma utställas för granskning under viss tid, minst tre veckor, efter det kungörelse härom skett i den eller de tidningar i vilka kommunala meddelanden för orten införs. Där fråga är om särskild grund för fördelning av gatumarkersättning, skall dessutom på sätt i 17 § 4 mom. första stycket sägs underrättelse om förslagets utställande för granskning tillställas kända och inom riket boende markägare, vilkas rätt beröres av förslaget, dock att sådan underrättelse ej behöver tillställas den som skriftligen godkänt förslaget. När den för granskning bestämda tiden tilländagått äga fullmäktige besluta i ärendet.

Skall ärendet underställas Konungens prövning, skola, sedan fullmäktiges beslut meddelats, handlingarna insändas till länsstyrelsen, som har att med eget utlåtande överlämna dem till Konungen.

26 §

Uppkommer fråga om förpliktande för ägare av mark, för vilken stadsplan fastställts eller skall fastställas, att avstå mark eller bekosta utförande av särskilda anordningar jämlikt 70 eller 73 § eller 165 § första stycket byggnadslagen, skall byggnadsnämnden uppgöra förslag i ämnet.

Sedan förslaget uppgjorts skall tillfälle beredas vederbörande markägare att under viss tid, minst tre veckor, granska detsamma. Härom skall markägare, därest han ej skriftligen godkänt förslaget, underrättas på sätt i 17 § 4 mom. första stycket sägs.

Den mark, som skall avstås, skall till läge och gränser angivas på bestyrkt kopia av stadsplanekartan eller särskild karta med samma noggrannhet.

Om byggnadsnämnds skyldighet att göra anmälan till inskrivningsdomaren, då fråga väckts om tillämpning av 70 § eller 165 § första stycket byggnadslagen, stadgas i förstnämnda paragraf.

27 §

Vad i 26 § första, andra och tredje styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning i ärende om förpliktande för ägare av mark, för vilken byggnadsplan skall fastställas eller fastställts, att upplåta mark till väg eller annan allmän plats jämlikt 113 § eller 165 § andra stycket byggnadslagen. Väcker frågan hos länsstyrelsen, har denna att fullgöra vad som sålunda är föreskrivet för byggnadsnämnd.

Om skyldighet för byggnadsnämnd eller länsstyrelse att i nu avsett fall göra anmälan till inskrivningsdomaren stadgas i 113 § byggnadslagen.

28 §

Vid handläggning av fråga om upprättande eller fastställande av byggnadsplan skall länsstyrelsen tillika taga under övervägande, huruvida vägförening, varom stadgas i lagen om enskilda vägar, bör bildas för planområdet.

För användning av Utkikens kunder

3 kap. Om utomplansbestämmelser.

29 §

Där i enlighet med föreskrifterna i byggnadslagen bestämts att utomplansbestämmelser skola tillämpas, skall, såvida ej Konungen annorlunda förordnat, i sådant hänseende gälla följande:

1) Byggnad må ej uppföras med mindre tomtplatsen kan anses tillräckligt stor och i övrigt lämpad för den tillämnade bebyggelsen.

2) Tomtplats må ej bebyggas i större omfattning än att till gårdsplan och för andra fastighetens behov återstår det utrymme som med hänsyn till ortens sed, fastighetens användningssätt och övriga omständigheter kan anses skäligt.

3) Byggnad, vars användande kan antagas orsaka behov av anordning för vattenförsörjning eller för bortledning av spillvatten eller annan flytande orenlighet, må ej uppföras, med mindre möjlighet föreligger att tillgodose sagda behov.

4) Byggnad må ej uppföras på mindre avstånd än 4,5 meter från enskild väg, som är av betydelse med hänsyn till allmänna samfärdseln, och ej närmare vägens mittlinje än 9 meter.

5) Bostadsbyggnad må ej uppföras i flera än två våningar eller till större höjd än 7,5 meter och må ej innehålla flera än två bostadslägenheter.

När särskilda omständigheter föranleda det äger byggnadsnämnden medgiva undantag från bestämmelserna under 3—5) här ovan, såvitt det kan ske utan att sundheten, trafiksäkerheten, tryggheten mot brand eller trevnaden eftersättes.

30 §

När fråga väckts att utomplansbestämmelser skola tillämpas inom visst område, åligger det byggnadsnämnden att utreda frågan och uppgöra förslag till närmare avgränsning av området. Förslaget skall i erforderlig mån vara avfattat på karta.

I övrigt skall med avseende å handläggning av fråga om tillämpning av utomplansbestämmelser i erforderliga delar gälla vad i 14 §, 17 § 1 mom. samt 18—23 §§ är stadgat om antagande, fastställande och upphävande av byggnadsplan.

4 kap. Om tomtindelning m. m.

31 §

Där stadsplan eller byggnadsplan finns, åligger det byggnadsnämnden att med särskild uppmärksamhet följa och i mån av behov å skiss eller karta angiva, hur bebyggandet fortskrider inom det planlagda området.

Där så finnes påkallat, skall nämnden verkställa särskild utredning för bedömande hur bebyggelse och fastighetsbildning lämpligen bör ske för att ingå som led i ett ändamålsenligt utnyttjande av området.

32 §

I fråga om område med stadsplan skall byggnadsnämnden vaka över att tomtindelning kommer till stånd när sådan erfordras. Har stadsplanen ändrats och följer därav, att ändring bör ske jämväl av tomtindelningen, eller är gällande tomtindelning eljest icke ändamålsenlig, har nämnden att vidtaga åtgärd för ändring av denna, när så kan ske och nämnden finner det erforderligt.

33 §

Vid tomtindelning skall eftersträvas att i anslutning till stadsplanen nå en ändamålsenlig, enkel och redig indelning av kvarteret. Varje fastighet skall hava erforderlig förbindelse med gata. Behörig hänsyn skall tagas till bestående äganderätts- och servitutsförhållanden samt av markens ägare uttryckta önskemål.

1 mom. Förslag till tomtindelning skall upprättas av person, som är behörig att vara mättningsman i stad. Förslaget skall utmärkas å karta. Till förslaget skall ock höra beskrivning, i vilken för varje tomt skola upptagas storleken av vart och ett av de områden av vilka tomten skall bildas, tomtens yt-innehåll och längden av dess särskilda sidor. Vid förslaget skall vara fogad förteckning över ägare av mark inom kvarteret.

Vid förslagets uppgörande bör samråd ske med markägarna varjämte, där så prövas lämpligt, tillfälle bör beredas kommunens styrelse att yttra sig i frågan.

2 mom. Förslag till tomtindelning skall genom byggnadsnämndens försorg utställas till granskning under viss tid, minst tre veckor; och äger den, som ej åtnöjes med förslaget, att under samma tid framställa anmärkning däremot hos nämnden. Utställande erfordras dock icke, om samtliga ägare av mark inom kvarteret eller, där förslaget uppenbarligen berör blott vissa markägare, dessa skriftligen medgivit att dylikt förfarande ej tillämpas.

Om utställande av förslag till tomtindelning skola ägarna av mark inom kvarteret underrättas på sätt i 17 § 4 mom. första stycket sägs, dock att underrättelse icke erfordras till markägare, som uppenbarligen ej beröres av förslaget. Är markägares vistelseort okänd och finnes ej någon, som vederligen äger att föra talan för honom, skall kungörelse om utställandet före den bestämda tidens början ske i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för orten införas.

Vidtages ändring i förslaget, sedan det varit utställt till granskning, skall stadgandet i 17 § 5 mom. äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Sedan byggnadsnämnden antagit förslag till tomtindelning, skall nämnden översända handlingarna i ärendet till länsstyrelsen.

Då länsstyrelsen fastställt tomtindelning, skall länsstyrelsen samma dag översända underrättelse därom till byggnadsnämnden, kommunens styrelse och de markägare, som i ärendet framställt yrkande, vilket helt eller delvis lämnats utan bifall.

Beslutet skall härjämte delgivas den som för fastighetsregistret. Där till följd av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen klagan över beslutet ej får föras, har länsstyrelsen att å kartan teckna bevis att beslutet på grund därav vunnit laga kraft.

4 mom. Vad i denna paragraf är stadgat om antagande och fastställande av tomtindelning skall i tillämpliga delar gälla jämväl ändring eller upphävande av sådan indelning.

SFS 264/1962.

5 kap. Om byggande.

Inledande bestämmelser.

35 §

Stadgandena i detta kapitel äro, där annat ej angives, tillämpliga allenast inom område med fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser.

Inom område med allenast utomplansbestämmelser äga stadgandena i detta kapitel icke tillämpning i fråga om ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.

36 §

Vad i detta kapitel stadgas om tomt skall gälla även annan för bebyggande avsedd fastighet.

Med gata förstås i detta kapitel område som i fastställd generalplan eller stadsplan avsetts till gata, torg eller eljest för allmän trafik, område som i byggnadsplan avsetts till väg eller annan allmän plats, inom område med utomplansbestämmelser belägen enskild väg som är av betydelse för allmänna samfärdseln inom området, så ock allmän väg.

Angående vad som är att hänföra till nybyggnad stadgas i 75 §.

37 §

37 §

Där i detta kapitel eller i stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser givits föreskrift om hushöjd, källardjup eller dylikt, skall, såvida annat ej angivits, måttet räknas från angränsande gatas medelnivå invid tomten. För fritt liggande byggnad inne å tomt räknas måttet från markens medelnivå invid byggnaden. Byggnad må härvid ej, med mindre särskilda skäl föreligga, anses såsom fritt liggande inne å tomt, om någon del därav ligger närmare gata än 6 meter. Byggnads höjd räknas till skärningen mellan fasadplanet och takplanet.

Har föreskrift givits om visst antal våningar, skall såsom våning anses källare, om golvet i den närmast högre våningen lägges mer än 1,5 meter över omgivande markyta och byggnadsnämnden ej med hänsyn till terrängförhållandena medgiver annan bedömning.

Nybyggnad.

38 §

Åt byggnads yttre skall givas sådan utformning och färg, som stads- eller landskapsbilden fordrar och som finnes lämplig såväl för byggnaden i och för sig som för en god helhetsverkan.

Byggnad av större värde ur historisk, kulturhistorisk eller konstnärlig synpunkt må icke förvanskas vare sig genom arbeten å själva byggnaden eller genom bebyggelse i grannskapet. Om skyldighet att bevara fasta fornlämningar är särskilt stadgat.

39 §

Byggnad skall förläggas till sådant ställe å tomten att den på lämpligt sätt ansluter till övrig bebyggelse å denna och å närbelägen mark. Byggnad inom område med stadsplan eller byggnadsplan skall, såvida annat ej föreskrivits i planen eller medgives av byggnadsnämnden, läggas i gatulinjen eller, om förgård finnes, i inre förgårdslinjen.

I övrigt skall, där annat ej är föreskrivet, vid val av plats för byggnad iakttagas.

a) att byggnad, som ej sammanbygges eller kan förväntas komma att sammanbyggas med byggnad på granntomt, icke må läggas på mindre avstånd från gränsen mot denna än som motsvarar hälften av den för byggnaden tillåtna största höjden och ej närmare gränsen än 4,5 meter; samt

b) att avståndet mellan byggnader å samma tomt ej må vara mindre än den för någondera byggnaden tillåtna största höjden.

Byggnadsnämnden äger medgiva undantag från bestämmelserna i andra stycket, om det finnes påkallat av särskilda skäl samt kan ske utan men för granne eller fara för sundhet, brandsäkerhet eller trafiksäkerhet och utan att ett lämpligt bebyggande av området försvåras. Kan åtgärden inverka på förhållandena å angränsande tomt, skall dess ägare höras i saken.

40 §

Byggnads tak må icke skjuta över ett plan, som skär närmaste fasadplan på den för byggnaden tillåtna högsta höjden och höjer sig inåt byggnaden med en lutning av 45°. Byggnadsnämnden äger dock medgiva, att takkupor och andra anordningar, som kunna anses påkallade med hänsyn till byggnadens utseende eller av praktiska skäl, skjuta över detta plan.

41 §

I mom. Där icke annat föreskrivits i gällande plan, må byggnad ej uppföras så, att någon del därav når över gata.

Byggnadsnämnden äger dock medgiva

a) att grundkonstruktion, fasadlist, trappsteg ovan gatuplanet, flaggstång, intagningsbrunn för kablar eller annan liknande mindre byggnadsdel skjuter över gräns mot gata;

b) att balkong, burspråk eller annan liknande byggnadsdel utbygges över gata; samt

c) att port, dörr, grind eller fönster vid öppnandet når ut över gata.

41 §

Medgivande, som nu sagts, må lämnas endast när det med hänsyn till gatans bredd och övriga omständigheter kan ske utan olägenhet för trafiken eller eljest. I fall, som avses i andra stycket b), skall särskilt tillses, att anordningen icke medför men för grannfastighet.

2 mom. Vad i 1 mom. är föreskrivet om befogenhet för byggnadsnämnd att medgiva byggande å gatumark skall äga motsvarande tillämpning där någon vill uppföra byggnad så, att den skjuter in på annan mark, som enligt gällande plan eller andra gällande föreskrifter ej får bebyggas.

42 §

Byggnads grundkonstruktion och stomme samt övriga byggnadsdelar, som kunna utsättas för belastning, skola hava bebyggande bärförmåga, stadga och beständighet.

42 a §

De utrymmen i byggnad till vilka allmänheten äger tillträde skola skälig omfattning utformas så att de bliva tillgängliga för och kunna nyttjas av personer vilkas rörelseförmåga är nedsatt till följd av ålder, invaliditet eller sjukdom.

SFS 175/1966.

43 §

1 mom. Uppföres byggnad i gräns mot annan tomt och är ej det framförvarande området undantaget från bebyggande till minst 9 meters bredd, skall byggnaden, såvida annat ej föreskrivits i gällande plan, skiljas från granntomten medelst brandmur.

Där fråga är om byggnader i högst två våningar, må byggnadsnämnden medgiva befrielse från skyldigheten att uppföra brandmur, om grannarna äro ense därom och byggnaderna i övrigt anordnas på ett med hänsyn till brandfaran betryggande sätt.

I fråga om envåningsbyggnad må anstånd med eller befrielse från skyldigheten att uppföra brandmur medgivas av byggnadsnämnden, där nämnden efter grannens hörande fin-

ner detta med hänsyn till byggnadens ringa storlek, avståndet till byggnad på angränsande tomt och övriga omständigheter kunna ske utan olägenhet.

2 mom. Om särskilda skäl tala därför må byggnadsnämnden medgiva att brandmur eller annan vägg anordnas gemensamt för byggnader som sammanbyggas, där det kan ske utan olägenhet och grannarna äro ense därom.

44 §

1 mom. Byggnad skall med avseende å konstruktion och inredning utföras så, att faran för brand ej blir större än som betingas av hänsyn till dess ändamål, angränsande bebyggelse och omständigheterna i övrigt. Där annan bebyggelse finnes i grannskapet, skall byggnads tak utföras av eller täckas med material, som i tillräcklig mån skyddar mot spridning av brand. Större byggnad skall, om byggnadsnämnden finner det erforderligt, uppdelas i lämpligt stora enheter genom brandsäker mur.

2 mom. Byggnad i två våningar skall, om den upptager större planyta än 200 kvadratmeter och icke genom brandsäker mur uppdelas i enheter av högst denna storlek, utföras så, att den kan betecknas som brandhärdig. Detsamma gäller byggnad i två våningar med flera än två bostadslägenheter, därest bostads- eller arbetsrum inredes på vinden.

3 mom. Byggnad i tre eller flera våningar skall utföras så, att den kan betecknas såsom brandsäker.

Vad nu sagts gäller ock byggnad i två våningar, om i byggnaden skall inrymmas:

- a) samlingslokal för mer än 150 personer;
- b) undervisningsanstalt för mer än 150 elever;
- c) hotell eller pensionat för mer än 50 gäster;
- d) vårdanstalt, elevhem eller därmed jämförlig inrättning med mer än 50 platser; eller
- e) industriell rörelse som i regel sysselsätter mer än 50 personer eller som med hänsyn till verksamhetens art innebär särskild fara för brand.

4 mom. Skulle tillämpning av bestämmelserna i 2 eller

3 mom. medföra oskäligen kostnad eller föreligger eljest särskilt skäl till undantag, må sådant medgivnas av byggnadsnämnden.

5 mom. Inom utrymme ovan inredd vind må boningsrum ej anordnas såvida ej byggnadsnämnden medgiver undantag med hänsyn till vidtagna åtgärder mot brandfara.

6 mom. Byggnad skall hava erforderligt antal utgångar, trappor och andra utrymningsvägar, ägnade att bereda trygghet vid brand. Trappa skall hava tillräcklig bredd och lämplig stigning samt skall, i den mån så erfordras, vara försedd med ledstång och räcke.

7 mom. Eldstäder och andra anordningar för uppvärmning, rök- och ventilationskanaler, sopnedkast, hissar, gårdsplanter, ledningar för gas, elektrisk ström, vatten och avlopp samt utrymmen för särskilda ändamål, såsom pannrum, garage, tvätt- och torkrum, bränsleförråd och dylikt skola anordnas så, att brandfara, risk för olycksfall eller sanitär olägenhet icke uppkommer.

45 §

Byggnad skall, i den mån det erfordras, vara försedd med anordning för uppstigning på taket.

Där så erfordras skall härjämte finnas anordning för uppstigning på skorsten.

Uppgår byggnads höjd över närmast kringliggande mark på någon punkt till åtta meter eller finnes på taket lanternin, ljusbrunn eller liknande, skall byggnaden, där det icke av särskild orsak kan anses obehövt, vara försedd med anordningar till skydd mot olycksfall genom nedstörtning från taket.

46 §

Byggnad för stadigvarande bruk, vari inrymmes bostads- eller arbetsrum, skall anordnas och inredas så, att den bereder möjlighet till trevnad och god hygien. Den skall innehålla nödiga förvaringsutrymmen samt vara försedd med behövt sanitär utrustning.

Särskilt skall beaktas följande:

1. Byggnaden skall bereda erforderlig värme- och ljudisoler-
ring samt tillfredsställande skydd mot fukt.

2. Byggnaden skall kunna uppvärmas och ventileras på till-
fredsställande sätt.

3. I boningsrum samt i kök, som hör till bostadslägenhet,
skall finnas fönster, som vetter omedelbart åt det fria och läm-
nar god dager.

4. Arbetsrum och därtill hörande personalrum skola hava
tillräckligt luftutrymme och kunna tillfredsställande belysas,
därvid dagerbelysning bör anordnas, om förhållandena med-
giva sådan.

5. Till byggnaden skall höra soprum, om så erfordras.

Med avseende å arbetsrum må byggnadsnämnden medgiva
undantag från bestämmelserna i denna paragraf, där sådant
påkallas med hänsyn till arten av den verksamhet, för vilken
rummet är avsett. Nämnden må ock medgiva, att mindre ut-
rymme för matlagning inrättas utan fönster, såvida anord-
ningar vidtagas för att på annat sätt tillgodose behovet av
luftväxling och god belysning.

47 §

I fråga om byggnad med mer än två bostadslägenheter skall
utöver vad här förut är stadgat iakttagas följande:

1. Lägenhet skall om möjligt hava soligt läge och helst göras
genomluftbar.

2. Golvytan i boningsrum må ej understiga 7 kvadratmeter.

3. Rumshöjden i bostadslägenhet skall, räknat från golv till
tak, vara minst 2,50 meter.

4. Till bostadslägenhet skola höra vindskontor eller annat
därmed jämförligt förvaringsrum samt lämpligt utrymme för
förvaring av matvaror.

5. För dem som bo i byggnaden skall finnas tillgång till
tvättstuga och torkrum, plats för rengöring och vädring av
sängkläder, mattor och dylikt samt, där så erfordras, utifrån
lätt tillgänglig förvaringsplats för cyklar och barnvagnar.

6. Omfattar byggnaden flera våningar än två, skall sopnedkast vara anordnat.

Möter i särskilt fall betydande svårighet att iakttaga stadgandena i denna paragraf eller tala eljest synnerliga skäl för att något av dessa stadganden frångås, må byggnadsnämnden medgiva sådant undantag, som är förenligt med trevnad, bekvämlighet och god hygien. Ej må i något fall medgivas lägre rumshöjd i bostadslägenhet än 2,10 meter.

48 §

Byggnad för särskilt ändamål, såsom industribyggnad, byggnad för undervisning, vårdanstalt, hotell, pensionat, samlingslokal samt lokal för hantverk eller handel, skall utöver vad förut är stadgat fylla de särskilda krav, som med hänsyn till verksamhetens art skäligen böra uppställas på hygien, skydd mot ohälsa, olycksfall och brandfara samt på trevnad och bekvämlighet för dem, som skola vistas i byggnaden.

Särskilt skall iakttagas,

a) att väggar, tak och golv utföras i sådant material och få sådan utformning, att de utan svårighet kunna rengöras i den omfattning och på det sätt verksamheten fordrar;

b) att erforderliga anordningar vidtagas för att avlägsna och oskadliggöra fast eller flytande avfall och orenlighet även som damm, rök, gas eller ånga, som uppkommer i verksamheten; samt

c) att tillräckliga utrymmen avses till personalrum.

Ändring av byggnad.

49 §

Vid sådan ändring av byggnad, som ej är att hänföra till nybyggnad, skola bestämmelserna i 38—48 §§ äga motsvarande tillämpning i fråga om de delar av byggnaden, som berörs av ändringen.

Byggnadsnämnden äger medgiva undantag, där sådant påkallas av omständigheterna och icke medför brandfara eller olägenhet i sanitärt avseende eller eljest.

Underhåll av byggnad.

50 §

Byggnad skall underhållas så, att hållfastheten icke äventyras samt brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad icke uppkommer.

Rivning av byggnad.

51 §

1 mom. Har byggnad genom brand eller annorledes blivit skadad i väsentlig mån eller är den på grund av vanvård att anse som förfallen och blir den ej iståndsatt inom skälig tid, äger byggnadsnämnden, om så prövas erforderligt, föreskriva att byggnaden skall rivas.

2 mom. Kan byggnad, som skall rivas, antagas vara behäftad med ohyra eller virkesförstörande insekter, skall åtgärd vidtagas till deras utrotande.

SFS 264/1962.

Skylt, annan fast anordning, upplag m. m.

52 §

Skylt skall till form, färg och utförande i övrigt fylla skäliga anspråk på prydlighet och vara lämpad för platsen. Särskilt skall tillses, att den ej inverkar menligt på stads- eller landskapsbilden eller medför brandfara eller risk för olycksfall samt att den ej skymmer sikten längs gata eller på annat sätt verkar störande på trafiken å gata eller annorstädes eller för närboende. Skadad eller eljest bristfällig anordning skall, om den ej iståndsättes, snarast borttagas.

Vad nu sagts skall ock gälla annan fast anordning, såsom radioantenn, mur och bensinpump, så ock ljusanordning vare sig den är fast anbragt eller icke.

Upplag må ej anordnas så, att det orsakar brandfara eller risk för olycksfall, skymmer sikten för trafiken eller för närboende, vanpryder omgivningen eller eljest vållar olägenhet av betydelse.

Tomts ordnande.

53 §

1 mom. Tomt skall, vare sig den tagits i anspråk för sitt ändamål eller icke, hållas i värdat skick. Därvid skall tillses, att växtligheten ej hindrar sikten för trafiken.

2 mom. Bebyggd tomt skall beträffande lutning och höjdläge samt plantering och inhägnad vara anordnad på lämpligt sätt med hänsyn särskilt till ljustillförseln samt till stads- eller landskapsbilden. Byggnadsnämnden äger föreskriva att å tomten skall anordnas och vidmakthållas plantering eller annan liknande anordning. Nämnden äger ock föreskriva, att stängsel skall hållas mot gata.

3 mom. Å tomt skall inom- eller utomhus finnas särskilt, tillräckligt stort utrymme till parkering, lastning och lossning av fordon för dem som bo eller vistas på tomten samt för verksamhet som där bedrives, såvida dylikt utrymme kan beredas för rimlig kostnad och utan synnerlig olägenhet i övrigt. Från vad sålunda föreskrivits äger byggnadsnämnden medgiva undantag, om särskild plats för fordonen beretts annorstädes än å tomten så ock eljest om särskilda skäl äro därtill.

Byggnadslov.

54 §

1 mom. Åtgärd, som enligt 75 § är att hänföra till nybyggnad, må ej företagas utan byggnadsnämndens lov (byggnadslov).

Byggnadslov erfordras jämväl för följande åtgärder, nämligen

sådan till nybyggnad ej hänförlig ändring av byggnad, som berör konstruktionen av dess bärande delar eller av eldstäder, rök- eller ventilationskanaler eller som avsevärt påverkar dess planlösning eller yttre utseende;

ianspråktagande av byggnad eller del därav för väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnaden förut varit använd eller som finnes angivet å godkänd ritning;

uppförande eller väsentlig ändring av mur, plank eller därmed jämförlig anordning;

schaktning, fyllning eller annan liknande åtgärd inom tomt, såvida åtgärden innebär avsevärd ändring av höjdläget för tomten eller del därav;

inrättande av fast cistern eller annan fast anordning för hantering eller förvaring av brännbara vätskor, såvida åtgärden ej avser allenast att tillgodose viss fastighets husbehov; samt inrättande av upplag.

Inom område med stadsplan erfordras härutöver byggnadslov för omfärgning av fasad som ej vetter mot kringbyggd gård eller annan sådan plats, för utbyte av taktäckningsmaterial, för rivning av byggnad samt för uppsättande eller väsentlig ändring av skylt eller ljusanordning. Vad sålunda gäller om skylt och ljusanordning äger motsvarande tillämpning inom område med byggnadsplan.

Med avseende å område, som är beläget i närheten av befinnlig eller tillämnad befästning, statlig flygplats, annan än staten tillhörig flygplats för allmänt bruk, atomreaktor eller annan atomenergianläggning, äger länsstyrelsen i den omfattning som finnes erforderlig föreskriva skyldighet att söka byggnadslov för inrättande av materialgård eller ljusanordning eller schaktning, fyllning eller därmed jämförlig åtgärd jämväl där sådan skyldighet ej följer av de här förut givna bestämmelserna. Föreskriften skall kungöras på sätt i 24 § 1 mom. första stycket sägs.

2 mom. Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat må utan byggnadslov företagas invändig ändring av bostadsbyggnad som ej innehåller flera än två bostadslägenheter eller av därtill hörande uthus, såvida åtgärden icke består i inredande av ytterligare bostadslägenhet eller av lokal för handelsrörelse, hantverk eller industri och ej heller berör konstruktionen av byggnadens bärande delar, eldstäder eller röckanaler.

Stadgandena i 1 mom. äga ej tillämpning i fråga om byggnad, som tillhör kronan eller landsting.

3 mom. Befrielse från skyldighet att söka byggnadslov må av länsstyrelsen medgivas i fråga om industriområde, som lig-

ger avskilt från annan bebyggelse och är i en ägares hand, såframt det kan anses uppenbart att området ändock kommer att bebyggas på tillfredsställande sätt samt medgivandet tillstyrks av byggnadsnämnden. Medgivandet må när som helst återkallas.

4 mom. Den som ämnar verkställa byggnadsarbete, för vilket byggnadslov ej erfordras, äger ändock, om han så önskar, genom ansökan påkalla byggnadsnämndens prövning av åtgärden. Om sådant ärende skall i tillämpliga delar gälla vad som är föreskrivet om ärende rörande byggnadslov.

SFS 826/1964.

55 §

1 mom. Ansökan om byggnadslov göres skriftligen hos byggnadsnämnden.

Vid ansökan om byggnadslov för uppförande av nybyggnad eller tillbyggnad av förut befintlig byggnad skola fogas situationsplan över tomten, utvisande befintliga byggnaders och tillämnad byggnads läge, samt ritningar rörande företaget med erforderlig beskrivning. Inom område, varest byggnadsnämnden tillhandahåller nybyggnadskarta, skall situationsplanen vara grundad å sådan karta. Där ej särskilda omständigheter föranleda annat, skola situationsplan och ritningar ingivas i tre exemplar.

Vid ansökan om byggnadslov för annan åtgärd än nu sagts skola fogas erforderliga ritningar och beskrivningar.

2 mom. Erfordras ytterligare utredning som icke lämpligen kan införskaffas genom byggnadsnämndens försorg, äger nämnden förelägga sökanden att inom viss tid inkomma därmed vid äventyr att ansökningen eljest förklaras förfallen.

3 mom. Där så finnes lämpligt äger byggnadsnämnden medgiva att ritningar och beskrivningar ingivas i mån av arbetets fortgång. Nämnden må ock i fråga om arbete av mindre omfattning medgiva befrielse från skyldigheten att ingiva ritning.

56 §

1 mom. Vid prövning av ansökan om byggnadslov skall byggnadsnämnden tillse, att det tillämnade företaget ej strider

mot byggnadslagen, lagen om allmänna vägar, lagen om enskilda vägar, naturvårdslagen, denna stadga eller med stöd av nämnda författningar meddelade föreskrifter. Är tomtens ägare enligt byggnadslagen skyldig att gälda bidrag till kostnad för gata eller att anordna utfartsväg eller avlopp från tomten, må byggnadslov för nybyggnad ej beviljas innan skyldigheten fullgjorts eller nöjaktig säkerhet ställts.

Inom område, som icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan, må lov ej givas till nybyggnad som skulle innefatta tätbebyggelse, i vidare mån än för tillgodoseende av jordbrukets, fiskets, skogsskötselns eller därmed jämförligt behov.

2 mom. Utan hinder av vad i 1 mom. sägs må byggnadsnämnden meddela lov till anordningar och mindre byggnader, som avse att tillgodose den allmänna nyttan och trevnaden, även om de skulle strida mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller innefatta tätbebyggelse, såframt de prövas ej avsevärt försvåra markens användning för avsett ändamål.

Byggnadsnämnden må ock meddela lov till uppförandet av tillfällig byggnad, oaktat företaget strider mot plan eller bestämmelser som nu sagts eller mot bestämmelserna i 37 § första eller andra stycket byggnadslagen, såframt företaget prövas ej avsevärt motverka det med planen eller bestämmelserna avsedda syftet. Sådant byggnadslov må avse rätt att låta byggnaden kvarstå högst tre år från det byggnadslovet meddelades, nämnden dock obetaget att sedermera på ansökan medgiva förlängning av tiden med högst tre år i sänder.

Angående befogenhet i vissa fall för byggnadsnämnd att medgiva undantag från gällande planer, bestämmelser och förbud i vidare mån än nu sagts stadgas i 67 §.

SFS 826/1964.

57 §

Är åtgärd, för vilken byggnadslov sökes, enligt stadgande i lag eller författning därjämte beroende på tillstånd av annan myndighet än byggnadsnämnd, skall nämnden hänvisa vederbörande att söka sådant tillstånd.

Berör åtgärden område, varest gäller förbud mot bebyggelse med hänsyn till befintlig eller tillämnad anläggning för försvarsändamål eller luftfart eller atomreaktor eller annan atomenergianläggning, och finner nämnden tvekan råda huruvida hinder mot byggnadslov föreligger med hänsyn därtill, har nämnden att hänvända sig till länsstyrelsen för erhållande av nödiga upplysningar i saken.

58 §

1 mom. Beslut i ärende rörande byggnadslov skall meddelas sökanden skriftligen.

Beviljas byggnadslov, skall underrättelse om beslutet ofördröjligen i rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas markägare eller annan sakägare, som av byggnadsnämnden hörts i ärendet. I beslut, varigenom byggnadslov beviljas, skola meddelas erforderliga föreskrifter rörande arbetets utförande samt rörande de anmälningar, som skola göras hos nämnden. Erfordras tillstånd av annan myndighet än nämnden, bör i beslutet intagas erinran därom, såvida icke nämnden förmedlat ansökan om sådant tillstånd. I beslutet skall därjämte intagas anmaning till sökanden att om beslutet bevisligen underrätta grannar och andra, vilka kunna beröras därav.

2 mom. Vid byggnadslov för nybyggnad må, om byggnadsnämnden finner det nödigt och sökanden skriftligen samtyckt därtill, fogas villkor att annan byggnad å tomten skall rivras, ombyggas eller ändras. I beslutet skall angivas viss tid för villkorets fullgörande.

3 mom. Byggnadslov, som avser uppsättande eller väsentlig ändring av skylt eller ljusanordning, må, när särskilda skäl därtill äro, begränsas att avse rätt att bibehålla skylten eller anordningen viss tid. Byggnadsnämnden äger på ansökan medgiva förlängning av tiden.

Av handlingar, som jämlikt 55 § ingivits till byggnadsnämnd, skall ett exemplar förses med påskrift om nämndens beslut och återställas till sökanden. Beviljas byggnadslov, skall ett exemplar av handlingarna förvaras i nämndens arkiv.

4 mom. Har byggnadsnämnden i beslut om byggnadslov frångått mening, som i ärendet uttalats av annan myndighet, skall nämnden ofördröjligen underrätta myndigheten om beslutet.

SFS 264/1962.

59 §

Byggnadslov är förfallet, såvida icke inom två år det medgivna arbetet påbörjats eller efter inträffat avbrott återupptagits. I intet fall äger byggnadslov giltighet för längre tid än fem år.

Inräder förbud mot nybyggnad enligt bestämmelserna i byggnadslagen, må dessförinnan meddelat byggnadslov ej utnyttjas i vad det strider mot förbudet. Påbörjat byggnadsarbete må dock slutföras.

Byggnadsarbete och tillsyn å sådant arbete.

60 §

Byggnadsarbete skall utföras enligt gällande bestämmelser och fastställda ritningar samt med ändamålsenligt material och i övrigt på betryggande sätt.

Vid arbetet skola iakttagas de försiktighetsmått, som äro erforderliga till förekommande av skada å person och egendom, samt vad som skäligen påkallas till undvikande av obehag för trafikanter och närboende.

Särskilt bör vid arbetet beaktas

att schaktnings- samt grundläggnings- och rivningsarbeten verkställas med försiktighet, så att grannbyggnad eller gata med dess ledningar ej lider skada;

att byggnadsställningar göras hållfasta och stadiga; samt

att maskinella anordningar, tillfälliga uppvärmningsanordningar och dylikt anordnas så, att brandfara och andra olägenheter såvitt möjligt undvikas.

61 §

61 §

1 mom. För arbete, som avser nybyggnad, rivning av byggnad eller ändring av byggnad, skall, om byggnadslov erfordras, finnas en av den byggande utsedd ansvarig arbetsledare, såframt ej byggnadsnämnden beträffande arbete av ringa omfattning funnit att särskild arbetsledare icke erfordras.

2 mom. Till arbetsledare må ej utses annan än den, som byggnadsnämnden prövat äga erforderlig kunskap, erfarenhet, pålitlighet och ordentlighet. Avser arbetet uppförande av byggnad i flera än två våningar eller ingå däri arbeten av tekniskt mera krävande art, skall arbetsledaren hava avlagt examen vid högre teknisk läroanstalt eller på annat sätt hos nämnden styrkt sig äga nöjaktig kännedom om dylika arbeten. Fordrar viss del av arbetet särskild sakkunskap, äger nämnden föreskriva, att ledningen av arbetet i denna del skall anförtros någon, som besitter sådan kunskap.

3 mom. Innan arbetet påbörjas, skall till byggnadsnämnden avlämnas skriftlig förklaring av arbetsledaren, att denne åtager sig uppdraget.

4 mom. Arbetsledaren åligger att öva fortlöpande ledning och tillsyn över arbetet och svara för dess behöriga fullgörande, att avgiva föreskrivna anmälningar till byggnadsnämnden och andra myndigheter samt att närvara vid nämndens besiktningar av arbetet. Gör han sig skyldig till allvarlig försumelse, äger nämnden frångå honom ledningen av arbetet så ock, om synnerliga skäl äro därtill, förklara honom för viss tid förlustig rätten att vara ansvarig arbetsledare inom kommunen. Skulle den byggande motsätta sig att gällande bestämmelser angående arbetet iakttagas, har arbetsledaren att anmäla förhållandet hos nämnden.

62 §

1 mom. Vid uppförande av ny byggnad, vartill byggnadslov erfordras, skall till byggnadsnämnden göras anmälan:

- a) då företaget påbörjas;
- b) då schaktning eller sprängning till grundbotten blivit utförd eller pålning skall påbörjas;

c) då grundläggning verkstälts men innan första bjälk-laget utföres;

d) då byggnadens bärande stomme samt skorsten uppförts men innan putsning eller annan ytbehandling verkställs eller golv inlägges; samt

e) då företaget slutförts.

Vid sådan rivning av byggnad eller ändring av byggnad, vartill byggnadslov erfordras, skall anmälan göras till nämnden innan företaget påbörjas samt då det slutförts.

Nämnden äger för särskilt fall föreskriva, att anmälan skall göras jämväl vid annan tidpunkt än nu nämnts. Nämnden äger ock medgiva befrielse helt eller delvis från anmälnings-skyldigheten.

2 mom. Vad i 1 mom. sägs skall ock gälla företag, för vilket jämlikt 54 § 3 mom. gäller befrielse från skyldighet att söka byggnadslov. När anmälan första gången göres, skola därvid i två exemplar fogas situationsplan, ritningar och beskrivningar i enlighet med vad som gäller vid sökande av byggnadslov. Nämnden äger dock medgiva anstånd med eller befrielse från skyldigheten att ingiva ritningar och beskrivningar.

63 §

När till byggnadsnämnd inkommit anmälan om påbörjande av företag, som avser uppförande av byggnad eller tillbyggnad inom område med stadsplan, skall nämnden skyndsamt låta utstaka byggnaden å marken samt utmärka dess höjdläge. Är byggnaden till sitt läge direkt beroende av gräns mot grannes tomt, skall grannen kallas till utstakningen.

Inom område, för vilket stadsplan ej fastställts, skall nämnden föranstalta om utstakning av byggnad och utmärkande av dess höjdläge där så finnes påkallat och det lämpligen kan ske.

64 §

1 mom. Byggnadsnämnd skall öva tillsyn över byggnadsföretag, för vilka byggnadslov erfordras, samt äger verkställa härför erforderliga besiktningar. Nämnden äger ock besiktiga byggnadsföretag, vartill byggnadslov ej erfordras.

I främsta rummet bör genom besiktningar utrönas, huruvida byggnaden förlagts i rätt läge, samt beskaffenheten av grundbotten, stommen och byggnaden i färdigt skick. Där byggnadslov beviljats för uppförande av byggnad inom område med stadsplan, skall, såvida icke särskilda skäl föranleda annat, särskild besiktning företagas vid ettvar av de tillfällen, som omnämns i 62 § första stycket b), c), d) och e) (grundbottenbesiktning, lägesbesiktning, stombesiktning, slutbesiktning).

I fall då byggnadslov beviljats må slutbesiktning ej underlåtas, om den byggande begär sådan besiktning.

Skall byggnad undergå besiktning av annan myndighet än byggnadsnämnd, bör nämnden verka för att arbetet därmed på lämpligt sätt samordnas med nämndens besiktningar.

2 mom. Den byggande skall vid besiktning förete ritningar och övriga handlingar rörande företaget samt lämna besiktningsmannen erforderlig handräckning.

Vid slutbesiktning av byggnad skall den byggande förete bevis av vederbörande skorstensfejare, att eldstäder samt sådana rök- och ventilationskanaler, som skola sotas, blivit undersökta, samt, däri byggnaden skall finnas centralvärme-panna eller annan större pannanläggning, att skorstenen till denna undergått täthetsprovning. Där byggnadsnämnden, så prövar erforderligt, skall här jämte företes bevis av sakkunnig person, att kontroll verkstälts av värmeledningsanläggning, mekanisk ventilationsanläggning eller ventilationskanal från garage eller annan lokal, där giftiga eller illaluktande gaser kunna uppkomma.

3 mom. Över verkställd besiktning och vad därvid förekommit skall byggnadsnämnden meddela den byggande skriftligt bevis.

Byggande inom vissa icke planlagda områden.

65 §

Inom område, som ej omfattas av fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, skola

stadgandena i detta kapitel i tillämpliga delar lända till efterrättelse ifråga om uppförande eller till nybyggnad hänförlig ändring av byggnad i tre eller flera våningar såvida fråga ej är om ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.

Vad nu sagts gäller ock uppförande eller anordnande av

- a) samlingslokal som rymmer mer än 150 personer eller som är avsedd att nyttjas till biograf;

- b) undervisningsanstalt för mer än 150 elever;

- c) hotell eller pensionat, för vars drivande fordras myndighets tillstånd;

- d) vårdanstalt, elevhem eller därmed jämförlig inrättning med mer än 50 platser; eller

- e) fabriksbyggnad eller byggnad för annan industriell rörelse.

Vad i 54 § 4 mom. är stadgat om rätt att påkalla byggnadsnämndens prövning av åtgärd, vartill byggnadslov ej erfordras, samt om förfarandet i sådant ärende skall äga tillämpning jämväl inom område som i första stycket sägs.

Vissa allmänna byggnader.

66 §

Med avseende å byggnad som tillhör kronan äger den myndighet, vilken har att pröva ritningarna till byggnaden, medgiva avvikelser från bestämmelserna i denna stadga och med stöd därav meddelade föreskrifter. Detsamma gäller tomt till sådan byggnad, som nu sagts, samt skyltar, stängsel och andra anordningar å byggnaden eller tomten.

Innan byggnad påbörjas för kronans eller landstings räkning, skall anmälan om företaget i god tid göras hos byggnadsnämnden. Anmälan skall vara åtföljd av situationsplan som i 55 § 1 mom. sägs samt av ritningar och beskrivningar i den omfattning som erfordras för att bedöma företagets lämplighet. Finner nämnden att byggnaden ej motsvarar skäligen anspråk på sundhet, säkerhet mot brandfara, hållfasthet, pryd-

lighet eller hänsyn till stads- eller landskapsbilden, eller är anledning till erinran i fråga om byggnadens ändamål, läge eller inverkan å grannes rätt, må nämnden inom tre veckor efter handlingarnas mottagande hos vederbörande förvaltning begära, att frågan underställes Konungens prövning; och må i så fall byggnaden ej uppföras, innan Konungen givit lov därtill.

Finner nämnden vid besiktning eller eljest att fastställda ritningar ej följas eller eljest att gällande föreskrifter åsidosättas, äger nämnden göra anmälan därom hos den myndighet, som är ansvarig för arbetets utförande, eller, där nämnden så finner nödigt, hos Konungen.

Där fråga är om befästning eller annan anläggning av hemlig natur, äger länsstyrelsen förordna, att situationsplan, ritningar och beskrivningar icke skola tillställas nämnden samt att utstakning av byggnad och besiktning av företaget genom nämnden icke skall äga rum. Länsstyrelsen har att på lämpligt sätt lämna nämnden meddelande om företaget.

Undantag i vissa fall från gällande föreskrifter.

67 §

1 mom. Länsstyrelsen äger för särskilt fall medgiva avvikelser från fastställd generalplan eller stadsplan, såvida byggnadsnämnden tillstyrkt åtgärden och det tillämnade byggnadsföretaget ej avsevärt försvårar markens användning för det i planen avsedda ändamålet. Föreliggande särskilda skäl för tillstånd till nybyggnad, som skulle innefatta tätbebyggelse, inom område vilket icke ingår i stadsplan eller byggnadsplan, må sådant tillstånd lämnas av länsstyrelsen. Om särskilda skäl äro därtill och åtgärden finnes icke utgöra hinder för framtida lämplig tomtindelning, må länsstyrelsen meddela tillstånd till nybyggnad å mark inom byggnadskvarter utan hinder av att marken icke blivit indelad till tomter eller att fråga väckts om ändring av bestående tomtindelning. Länsstyrelsen må ock med avseende å visst byggnadsföretag medgiva mindre avvikelser från vad i denna stadga eller med stöd därav föreskri-

vits om byggnads yttre och inre anordnande, såvida företaget bedömes vara tekniskt tillfredsställande och icke medför avsevärd olägenhet ur annan synpunkt.

Föreligga särskilda skäl att någon vid nybyggnad tillåtes frångå gällande tomtindelning eller bygga å tomt, som icke är rättsligen bestående, må medgivande därtill lämnas av länsstyrelsen, såvida åtgärden ej kan antagas medföra hinder för ett ändamålsenligt ordnande av fastighetsförhållandena inom kvarteret.

2 mom. Där så prövas lämpligt må länsstyrelsen förordna, att den i 1 mom. första stycket angivna befogenheten samt den befogenhet att medgiva undantag från förbud mot nybyggnad som enligt 14, 15, 35, 80, 97, 106, 109 och 119 §§ samt 110 § andra stycket byggnadslagen tillkommer länsstyrelsen, skall tillkomma även viss byggnadsnämnd. Länsstyrelsen äger jämväl förordna, att nämnden skall äga medgiva avvikelser från byggnadsplan, när särskilda skäl äro därtill och det tillämnade byggnadsföretaget ej avsevärt försvårar att markområdet i övrigt utnyttjas för det i planen avsedda ändamålet.

Såsom villkor för förordnande enligt första stycket skall gälla att byggnadsnämnden har tillgång till personal med den utbildning och erfarenhet, som kan anses erforderlig för uppgiftens behöriga fullgörande. Meddelat förordnande må återkallas.

3 mom. Där åtgärd, vartill länsstyrelsen eller byggnadsnämnden äger meddela tillstånd enligt denna paragraf, kan inverka på grannes rätt, skall denne erhålla tillfälle att yttra sig, innan tillståndet gives.

6 kap. Om ansvar, vitesföreläggande m. m.

68 §

Strider påbörjat byggnadsarbete uppenbarligen mot denna stadga eller mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, äger byggnadsnämnden förbjuda arbetets fortsättande.

Är uppenbart att påbörjat byggnadsarbete äventyrar byggnadens eller närliggande byggnads hållfasthet eller medför fara för människors liv eller hälsa, skall nämnden förbjuda arbetets fortsättande, även om de i första stycket angivna förutsättningarna icke äro för handen.

69 §

Vidtager någon åtgärd, varom i denna stadga förmäles, utan att hava erhållit byggnadslov, där sådant erfordras,

eller underlåter någon att ställa sig till efterrättelse vad i denna stadga eljest är föreskrivet rörande rätt att vidtaga sådan åtgärd,

eller underlåter någon att fullgöra föreskriven anmälningskyldighet eller att vid utförande av arbete följa fastställda ritningar eller av byggnadsnämnden meddelade föreskrifter,

eller överträder någon förbud, varom stadgas i 68 §,

dömes till dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvärande, till fängelse i högst sex månader.

70 §

Har byggnad uppförts eller annan åtgärd vidtagits utan byggnadslov, där sådant erfordras, eller i strid mot godkända ritningar eller av byggnadsnämnden meddelade eller eljest gällande föreskrifter, är ägaren av den fastighet, byggnad eller anordning, varom fråga är, skyldig att undanröja eller ändra det utförda i den mån nämnden finner nödigt att meddela föreläggande därom. Vid meddelande av föreläggande må ut sättas vite eller föreskrivas det äventyr, att åtgärd till vin nande av rättelse i händelse av tredska verkställes genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad. Föreläg gande må meddelas ändå att handräckning kan beviljas enligt 148 § byggnadslagen.

Underlåter någon att utföra arbete eller vidtaga annan åtgärd, som åligger honom jämlikt denna stadga eller med stöd därav meddelat beslut, äger nämnden ock den befogenhet att förelägga vite, som i första stycket sägs.

SFS 264/1962.

7 kap. Om fullföljd av talan.

71 §

1 mom. Över byggnadsnämnds beslut enligt byggnadslagen eller denna stadga må besvär anföras hos länsstyrelsen.

Klagan må ej föras över byggnadsnämnds beslut, varigenom medgivande till avvikelse från fastställd generalplan eller stadsplan vägrats, vederbörande obetaget att söka medgivande till åtgärden hos Konungen. Att särskild klagan ej må föras över byggnadsnämnds beslut i vissa ärenden rörande stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller tomtindelning, därom stadgas i 149 § byggnadslagen.

Har åt annan myndighet än byggnadsnämnd uppdragits att pröva ärenden rörande ställande av säkerhet enligt 38 § byggnadslagen för fullgörandet av tomtägars skyldighet att anordna utfartsväg eller avlopp från tomt eller att utgiva bidrag till kostnad för gata, skall om besvär över den myndighetens beslut i sådant ärende gälla vad ovan stadgats om besvär över byggnadsnämnds beslut.

2 mom. Över länsstyrelsens beslut enligt denna stadga må talan föras hos Konungen.

72 §

Kommunens styrelse äger på kommunens vägnar överklaga länsstyrelsens beslut i ärende rörande av byggnadsnämnd antaget förslag till stadsplan, byggnadsplan eller tomtindelning eller ändring därav, såframt ej klagan på grund av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen är utesluten, och må även eljest i sådant ärende föra kommunens talan och bevaka dess rätt.

Mot beslut av byggnadsnämnd eller länsstyrelsen i fråga om tillstånd till nybyggnad eller annan åtgärd i närheten av befästning, flygplats eller annan anläggning, som avses i 81 § byggnadslagen eller omfattas av förordnande enligt 82 § samma lag, må talan föras av luftfartsstyrelsen om frågan rör civil flygplats, av den i atomenergilagen omnämnda tillsyn-

myndigheten om frågan rör atomreaktor eller annan atom-energianläggning samt eljest av chefen för försvarsstaben eller myndighet som denne bestämmer.

SFS 264/1962.

8 kap. Allmänna bestämmelser.

73 §

Vad i denna stadga sägs om kommun skall i tillämpliga delar gälla municipalsamhälle varest byggnadslagens bestämmelser för stad äga tillämpning.

74 §

Med ägare av fast egendom skall vid tillämpning av denna stadga jämföras den, som innehar egendomen med tomträtt eller med ständig eller ärftlig besittningsrätt.

75 §

Till nybyggnad hänföres:

- a) uppförande av helt ny byggnad;
- b) till- eller påbyggnad av förut befintlig byggnad;
- c) ombyggnad eller annan ändring med avseende å byggnads yttre eller inre utförande av så genomgripande beskaffenhet, att den kan anses jämförlig med ombyggnad;
- d) byggnads inredande helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det vartill byggnaden förut varit använd;
- e) sådan förändring av byggnad, som medför att byggnaden kommer att strida mot fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser; samt
- f) annan förändring av byggnad, vilken i befintligt skick strider mot plan eller bestämmelser som nyss sagts, såvida ej fråga är om bostadsbyggnad med högst två bostadslägenheter eller därtill hörande uthus.

Vad ovan i denna paragraf stadgas skall ej medföra att såsom nybyggnad anses anordnande av värmeledning eller vattenklosett eller andra hygieniska förbättringar i befintlig byggnad som, även om sådan anordning ej medgäves, måste antagas komma att kvarstå under längre tid.

76 §

1 mom. Närmare föreskrifter rörande ritningar och andra handlingar, vilka skola fogas vid ansökan om byggnadslov, rörande arkivering och expedition av handlingar, rörande konstruktion och utförande i övrigt av byggnader och andra anordningar, om vilka bestämmelser äro givna i denna stadga, samt rörande byggnadsarbeten meddelar byggnadsstyrelsen.

På lantmäteristyrelsen ankommer att meddela närmare föreskrifter angående kartor, beskrivningar och förteckningar, som omförmälas i 2, 15 och 34 §§.

Föreskrifter, som nu sagts, skola för att bliva gällande fastställas av Konungen.

2 mom. Byggnadsstyrelsen har att utfärda de ytterligare råd och anvisningar, som må finnas erforderliga för tillämpning av denna stadga.

Övergångsbestämmelser.

77 §

Denna stadga träder i kraft den 1 juli 1960.

Genom denna stadga upphäves, med nedan angivna undantag, byggnadsstadgan den 30 juni 1947 (nr 390) ävensom de byggnadsordningar, som antagits med stöd av nämnda stadga eller motsvarande äldre bestämmelser.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till föreskrift, som ersatts med bestämmelse i nya stadgan, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Intill utgången av år 1960 skall i fråga om byggnadsnämnds sammansättning, utseende av ledamöter och ersättare för ledamöter, behörighet att vara ledamot, rätt till avsägelse, ord-

förändeskap, antal ledamöter som erfordras för beslutförhet samt ordning för omröstning inom nämnden gälla vad därom är föreskrivet i den äldre stadgan. Där i kommun finnas två eller flera byggnadsnämnder så ock där kommunens styrelse tillika är byggnadsnämnd eller byggnadsnämnds åligganden enligt särskilt förordnande helt eller delvis fullgöras av byggnadsinspektör, skall vad som sålunda gäller alltjämt äga tillämpning under samma tid.

Val av byggnadsnämnd enligt denna stadga skall första gången äga rum i december 1960. Valet skall avse tiden intill utgången av året efter det, då allmänna val av kommunens fullmäktige första gången efter stadgans ikraftträdande äger rum.

78 §

Har före nya stadgans ikraftträdande förslag till plan eller tomtindelning utställts till granskning i enlighet med byggnadsstadgan den 30 juni 1947, skola föreskrifterna i sistnämnda stadga tillämpas med avseende å ärendets fortsatta handläggning.

79 §

Ansökan om byggnadslov eller annat tillstånd till byggande, som ingivits före nya stadgans ikraftträdande, skall bedömas enligt dessförinnan gällande bestämmelser, om ej särskilda skäl föranleda annat.

Inom område, för vilket stadsplan eller byggnadsplan fastställts före stadgans ikraftträdande, må intill den 1 januari 1963 byggnadslov ej meddelas för inredande av bostads- eller arbetsrum på vind med mindre åtgärden varit tillåtlig jämväl enligt äldre bestämmelser eller byggnadsnämnden av särskilt skäl finner den böra medgivas.

80 §

Av Konungen med stöd av 128 § första stycket byggnadsstadgan den 20 november 1931 fastställda provisoriska byggnadsföreskrifter, stadgandena i §§ 23, 25 och 28 byggnads-

stadgan för rikets städer den 8 maj 1874 i vad de alltjämt gälla samt de bestämmelser i byggnadsordningar, vilka utfärdats med stöd av dessa föreskrifter och stadganden, skola fortfarande äga tillämpning intill den 1 januari 1963.

81 §

Där i stad, köping, samhälle eller annan ort, varest byggnadslagens bestämmelser för stad äga tillämpning, finnes område för vilket icke gäller vare sig fastställd generalplan, stadsplan, byggnadsplan, utomplansbestämmelser eller av Konungen med stöd av lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning eller lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad fastställda särskilda bestämmelser för byggnadsverksamhetens ordnande, skall intill den 1 januari 1964 med avseende å bebyggande av området gälla enahanda regler, som om för området fastställts utomplansbestämmelser av det i 29 § angivna innehållet.

82 §

Bestämmelserna i 45 § första och tredje styckena skola gälla även i fråga om byggnad, som uppförts eller för vilken byggnadslov beviljats före nya stadgans ikraftträdande.

83 §

Avstyckningsplan skall i de hänseenden, varom i 5 kap. sägs, jämföras med byggnadsplan, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar. Länsstyrelsens förordnande skall kungöras på sätt i 24 § 1 mom. är stadgat.

SAKREGISTER

<i>Allmänna byggnader</i>	BS 65 § — 98	<i>Ansökan, föreskrifter rörande ritningar</i>	BS 68 § — 101
	BS 42 a § — 84		BS 76 § — 105
<i>Allmän plats, vägmark behöves ej ersättas</i>	BL 19 § — 10	<i>Arbetsledare, ansvarig,</i>	BS 61 § — 96
—, vägmarks nyttjande	BL 20 § — 10	<i>Arbetsrum</i>	BS 47 § — 87
—, upplåtande till	BL 49 § — 23	<i>Atomenergianläggning, förbud mot nybyggnad</i>	BL 81 § — 35
	BL 51 § — 24		BS 57 § — 93
—, jmf gata	BL 52 § — 24	<i>Avgäld, för mark, som tagits i anspråk av stad</i>	BL 20 § — 10
—, rätt att ta — i anspråk	BL 114 § — 45	<i>Avlopp</i>	BL 52 § — 24
<i>Allmän väg, tillfaller stad</i>	BL 42 § — 19		BL 54 § — 25
			BS 56 § — 92
<i>Anmälan,</i>		<i>Avstyckningsplan</i>	BL 168 § — 61
—, om avstående av mark till gata	BL 70 § — 30		BS 83 § — 107
—, handlingar	BS 62 § — 97	<i>Bebyggelse, särskilda åtgärder för reglering av</i>	BL 121 § — 47
—, vid rivning av byggnad	BS 62 § — 97	<i>Befästning, förbud mot byggande</i>	
—, vid uppförande av ny byggnad	BS 62 § — 96	Se även Försvaret	BL 81 § — 35
—, byggnadsnämndens skyldighet	BS 63 § — 97	<i>Bensinpump</i>	BS 52 § — 89
<i>Ansvar</i>	BL 147 § — 55		

<i>Besiktning</i>	BS 64 § — 97	—, inredning av — med mer än två bostadslägenheter	BS 47 § — 87
<i>Beslut, av länsstyrelse</i>	BL 150 § — 56	—, ändring av	BS 48 § — 88
<i>Beslutanderätt, tillämpning i landskommun</i>	BL 106 § — 41	—, underhåll av	BS 49 § — 88
<i>Besvär</i>	BL 149 § — 55	—, rivning av	BS 50 § — 88
	BE 71 § — 103	—, utförande av arbete	BS 60 § — 95
—, över länsstyrelsebeslut	BL 150 § — 56	—, inom vissa icke planlagda områden	BS 64 § — 98
—, hinder mot	BL 151 § — 56	—, återställande av	BS 70 § — 102
<i>Bilagor, till plan</i>	BS 16 § — 71		BS 82 § — 107
<i>Brandhårdig byggnad</i>	BS 44 § — 85	<i>Byggnadsordningar</i>	BS 80 § — 106
<i>Brandmur, byggnad</i>	BS 43 § — 84	<i>Byggnadsföreskrifter, provisoriska</i>	BS 80 § — 106
	BS 44 § — 85		
<i>Bränsleförråd</i>	BS 44 § — 85	<i>Byggnadsinspektör</i>	BS 4 § — 65
<i>Byggnad, över gräns</i>	BL 39 § — 18	<i>Byggnadskvarter,</i>	BL 165 § — 60
—, förläggande av	BS 39 § — 82	<i>Byggnadslov</i>	BS 54 § — 90
—, mot gata	BS 41 § — 83	—, befrielse från skyldighet att söka	BS 54 § — 91
—, brandskydd	BS 44 § — 85	—, frivillig ansökan	BS 54 § — 91
—, anordning för uppstigning på taket	BS 45 § — 86	—, ansökan om handlingar	BS 55 § — 93
—, inredning av	BS 46 § — 87		

- , prövning av ansökan
BS 56 § — 93
 - , då tillstånd fordras av
annan myndighet
BS 57 § — 93
 - , beslut i ärende
BS 58 § — 94
 - , villkor för nybyggnad
BS 58 § — 94
 - , handlingar
BS 58 § — 94
 - , varaktighet
BS 59 § — 95
 - , överträdelse
BS 69 § — 102
 - , ansökan om
BS 79 § — 106
 - , för inredande av bostads-
eller arbetsrum på vind
BS 79 § — 106
- Byggnadsnämnd,*
- BL 113 § — 44
 - , uppgifter
BL 7 § — 6
BS 1 § — 63
 - , skriftligt besked om be-
slut
BS 2 § — 64
 - , val av
BS 3 § — 64
 - , obehörighet
BS 3 § — 64
 - , personal i
BS 4 § — 65
 - , kallelse
BS 5 § — 65
- , rätt att delta i
BS 6 § — 65
 - , delegation
BS 7 § — 66
 - , granskning av planförslag
BS 18 § — 73
 - , tillsyn över byggnads-
företag
BS 64 § — 98
 - , sammansättning
BS 77 § — 105
- Byggnadsplan*
- BL 2 § — 5
BS 13 § — 70
 - , tillämpning av stadsplane-
bestämmelserna
BL 76 § — 34
 - , upprättas av kommun
BL 107 § — 41
 - , innehåll
BL 107 § — 42
 - , beslut och fastställelse
BL 108 § — 42
 - , länsstyrelseinitiativ
BL 108 § — 42
 - , förbud mot nybyggnad
BL 109 § — 42
 - , kostnad för
BL 111 § — 43
 - , mark till väg eller allmän
plats
BL 112 § — 44
 - , upplåtande av mark
 - , jämkning i förordnande
BL 113 § — 45
 - , lösenplikt, se även

Ersättning	—, för skada
BL 116 § — 45	BL 74 § — 32
—, äldre	BL 118 § — 46
BL 170 § — 61	—, för mark eller intrång till följd av förbud
<i>Byggnadsstyrelsen, uppgift</i>	BL 83 § — 36
enl. BL	—, vid tvist
BL 7 § — 6	BL 85 § — 37
<i>Böter</i>	—, belopp
BL 147 § — 55	BL 115 § — 45
<i>Dispens</i> Se Byggnadsnämnd	<i>Ersättningsmål, kostnader</i>
BS 56 § — 93	BL 23 § — 12
—, från gatuupplåtelse	<i>Ersättningsplikt</i>
BL 93 § — 39	BL 116 § — 46
<i>Ekonomibyggnader för jordbruk, undantag</i>	<i>Expropriation</i>
BS 35 § — 81	BL 140 § — 53
<i>Ekonomisk zonexpropriation</i>	—, undantag
BL 44 § — 20	BL 137—145 §§ — 52 o. f.
<i>Eldstäder</i>	<i>Expropriationsersättning, försummelse att nedsätta</i>
BS 44 § — 86	BL 144 § — 54
<i>Elektrisk ström</i>	<i>Expropriationsnämnd</i>
BS 44 § — 86	BL 53 § — 24
<i>Elevhem</i>	BL 65 § — 29
BS 65 § — 99	<i>Fabriksbyggnad</i>
<i>Ersättning, bestämmande av</i>	BS 65 § — 99
BL 22 § — 11	<i>Fastighetsförteckning</i>
—, tvist om ersättningsan- språk	BS 15 § — 70
BL 23 § — 12	<i>Fastighets- eller inteck- ningsbok</i>
—, för byggnad, växande skog, plantering	BL 45 § — 21
BL 71 § — 32	<i>Flygplats för allmänt bruk, utbyggnad m. m.</i>
	BL 81 § — 35
	<i>Fornlämningar</i>
	BS 38 § — 82

- Fyllning, förbud mot* — inom fastställd generalplan
BL 17 § — 9
- Förbud, mot byggnadsarbete*
BS 68 § — 101
- Föreskrifter, rörande tillämpningen av BL*
BL 8 § — 6
- Förordnande*
BS 24 § — 75
- Försvaret, beslut om flygplats, varuupplag m. m.*
BL 82 § — 36
- , lösningsplikt
BL 84 § — 37
- , förbud mot bebyggelse
BL 121 § — 47
BL 166 § — 60
- Garage*
BS 44 § — 85
- Gata, definition*
BS 36 § — 81
- , upplåtande till
BL 49 § — 23
BL 50 § — 23
- , vidgning av
BL 50 § — 23
- , bredd och höjdläge
BL 52 § — 24
- , beläggning, gångbanor och anordning för vattnets avrinnande
BL 52 § — 24
- , avstående av mark till
BL 70 § — 31
BL 140 § — 53
- , skyldighet att bekosta
BL 73 § — 32
- , tomt vid torg, park eller allmän plats
BL 154 § — 57
- , fördelning mellan samhällen av kostnaderna för
BL 156 § — 58
- Gatubyggnadskostnad, bestämmelser om*
BL 67 § — 29
- Gatukors*
BL 56 § — 26
- Gatukostnad, begränsning på grund av hushöjden*
BL 164 § — 60
- Gatemark, äldre bestämmelser*
BL 89 § — 39
- , ersättning, äldre lag
BL 163 § — 60
- Gatemarkersättning, begränsning av*
BL 57 § — 26
- , beräkning av
BL 58 § — 26
BL 68 § — 29
- , fördelning av
BL 59 § — 27
- , jämkning av
BL 60 § — 27
BL 69 § — 31
- , frihet från att utge
BL 61 § — 27
BL 72 § — 32

- , tomtägarers skyldighet att ersätta värdet av mark till gatuvidgning
BL 62 § — 27
- , tidpunkt för erläggande
BL 63 § — 28
- , avbetalning
BL 63 § — 28
- , skyldighet uppstår så snart stadsplan fastställts eller före tomtindelning om staden så önskar
BL 64 § — 28
- , tvist om
BL 65 § — 29
- , underställning av
BL 67 § — 29
- Generalplan**
BL 2 § — 5
- , upprättande, ändamål, omfattning, innehåll
BL 9 § — 6
- , antagande, fastställande och ändring av
BL 10 § — 7
- , underlåtenhet att upprätta
BL 11 § — 7
- , bristfällig
BL 11 § — 7
- , inskränkning i
BL 12 § — 8
- , för planläggning av byggelse
BL 96 § — 40
- , uppgift och karta
BS 11 § — 68
- , meddelande till myndigheter därom
BS 19 § — 74
- Glesbebyggelse**
BL 6 § — 6
- Granskning, av plan**
BS 17 § — 71
BS 78 § — 106
- Grundkarta**
BS 15 § — 70
- Grundkonstruktion och stomme för byggnad**
BS 42 § — 84
- Handikappade**
BS 42 a — 84
- Handräckning**
BL 148 § — 55
- Hissar**
BS 70 § — 102
BS 44 § — 85
- Hotell eller pensionat**
BS 65 § — 99
- Hushöjd, definition**
BS 37 § — 82
- Indelningsändring**
BL 157 § — 58
- Inskrivningsdomare, anmälan till**
BS 26 § — 77
BS 27 § — 77
- , meddelande av beslut till
BL 45 § — 21
- Inteckning, frigörelse av**
BL 71 § — 32

<i>Intrång</i> , ersättning för	BL 39 § — 18	—, inom regionplan	BL 136 § — 52
<i>Kartor</i> , avgifter för	BS 8 § — 66	—, markägares ansöknings- skyldighet	BL 138 § — 53
<i>Kommunens styrelse</i>	BS 17 § — 73	—, tvist om	BL 138 § — 53
<i>Kronan</i> , som väghållare i stad	BL 55 § — 25	—, av tomtedel	BL 139 § — 53
<i>Kungörelse</i> , om utställandet av plan	BS 17 § — 71	—, särbestämmelser	BL 141 § — 53
<i>Kyrkorådet</i>	BS 17 § — 73	—, av byggnad	BL 146 § — 54
<i>Källardjup</i> , definition	BS 37 § — 82	<i>Löseskilling</i>	BL 46 § — 22
<i>Köping</i> , se stad	BL 88 § — 39	<i>Lösningsplikt</i>	BL 21 § — 11
<i>Ledning</i> , flyttning av	BL 20 § — 10	—, bedömande av	BL 48 § — 22
—, för gas	BS 44 § — 86	—, äldre bestämmelser	BL 162 § — 59
<i>Ljusnordning</i>	BS 52 § — 89	<i>Lösningsrätt inom stads- planeområde</i>	BL 44 § — 20
<i>Luftfarten</i> , se försvaret		—, för ägare av tomtedel	BL 46 § — 21
<i>Länsstyrelsen</i> , uppgift enl. BL	BL 7 § — 6	—, till tomtedel i ägares ställe	BL 47 § — 22
<i>Lösen</i> , av mark för annat ändamål än enskilt be- byggande	BL 21 § — 11	<i>Mark</i> , lösen av mark	BL 18 § — 9
—, av mark	BL 41 § — 19	—, ersättning av stad för skada	BL 22 § — 11
—, av servitut m. m.	BL 41 a § — 19	—, värderingsprinciper	BL 142 § — 54

- , upplåtande av
BL 165 § — 60
- , avstående av — för
stadsplan
BS 26 § — 77
- , avstängande av — för
byggnadsplan
BS 27 § — 77
- Markägarna*, underrättelse
till
BS 24 § — 75
- Meddelande*, om förbud
mot nybyggnad m. m.
BS 24 § — 76
- Municipalsamhälle*
BS 73 — 104
- Mur*
BS 52 § — 89
- Naturvårdslagen*
BS 56 § — 93
- Nybyggnad*, i strid mot fast-
ställd generalplan och
undantag från dylik
generalplan
BL 13 § — 8
- , förbud mot och undan-
tag från dylikt förbud
BL 14 § — 8
BL 34 § — 16
- , förbud, då fråga om ge-
neralplan är väckt
BL 15 § — 11
- , förbud mot — inom
byggnadskvarter som ej
blivit indelad till tomter
BL 37 § — 18
- , dispens från förbud
BL 37 § — 18
- , i strid mot tomtindel-
ning
BL 38 § — 18
- , skyldighet att anordna
utfartsväg och avlopp
BL 38 § — 18
- , förbud mot — intill
inlösen skett
BL 45 § — 21
- , utfartsväg och avlopp
BL 54 § — 25
- , i strid mot utomplans-
bestämmelser
BL 79 — 35
- , förbud mot — inom
utomplansbestämmelser
BL 80 § — 35
- , förbud mot schaktning,
fyllning, trädfällning
m. m.
BL 109 § — 42
- , förbud mot — inom
byggnadsplan och undan-
tag från förbud
BL 110 § — 43
- , inom regionplan
BL 135 § — 51
- , ändring av befintlig
byggnad
BL 158 § — 58

- , tid för förbud mot
BL 167 § — 61
- , i strid mot tomtindelning
BL 169 § — 61
- , definition
BS 75 § — 104
- , utformning och färg
BS 38 § — 82
- Nybyggnadskarta**
BS 2 § — 64
- Nyttjanderätt**
BL 115 § — 45
- Ny ägare, bunden av tidigare ersättningsbelopp**
BL 66 § — 29
- Ohyra**
BS 51 § — 89
- Pannrum**
BS 44 § — 85
- Park, upplåtande till allmänt begagnande**
BL 51 § — 23
- Parkering**
BS 53 § — 89
- Plan, överlämnande av handlingar till konungen**
BS 20 § — 74
- , meddelande om fastställelse
BS 21 § — 74
- , behandling vid statligt initiativ
BS 22 § — 75
- , ändring eller upphävande av
BS 23 § — 75
- Planläggning, för bebyggelse**
BL 1 § — 5
- , allmänna som enskilda intressen skall beaktas
BL 4 § — 5
- , allmänt
BS 9 § — 67
- Prövning, av konungen**
BL 26 § — 13
- Radioantenn**
BS 52 § — 89
- Regionplan**
BL 3 § — 5
BL 126 § — 49
- , upprättande av
BL 127 § — 49
- , för flera kommuner
BL 130 § — 50
- , fastställande av
BL 131 § — 50
- , kostnaderna för
BL 132 § — 50
- , föreläggande om
BL 133 § — 51
- , uppgift
BL 134 § — 51
- Regionplaneförbund**
BL 128 § — 49
- , förbundsfullmäktige
BL 129 § — 50
- , före 1958
BL 170 § — 62

<i>Regionplanering, uppgift och karta</i>	BS 10 § — 67	<i>Slutbesiktning, Bevis över verkställd besiktning</i>	BS 64 § — 98
<i>Ritningar</i>	BS 64 § — 98	<i>Sopnedkast</i>	BS 44 § — 86
<i>Råd och anvisningar, av Byggnadsstyrelsen</i>	BS 76 § — 105	<i>Stadsarkitekt och stadsingenjör,</i>	BS 4 § — 65
<i>Rök- och ventilationskanaler</i>	BS 44 § — 86	<i>Stadsplan</i>	BL 2 § — 5
<i>Samhälle, se även stad</i>	BL 88 § — 39	—, uppgift och karta	BS 12 § — 68
—, dispens	BL 94 § — 40	—, upprättande av	BL 24 § — 13
—, myndighet	Bl 95 § — 40	—, innehåll	BL 25 § — 13
<i>Samlingslokal</i>	BS 65 § — 99	—, antagande av	BL 26 § — 13
<i>Samråd, med olika organ</i>	BS 14 § — 70	—, fastställande av	BL 26 § — 13
	BS 34 § — 80	—, tvång att antaga	BL 27 § — 14
<i>Schaktning, förbud mot — inom fastställd generalplan</i>	BL 17 § — 9	—, förbud mot schaktning, fyllning, trädfällning m.m. inom —	BL 40 § — 18
<i>Skriftlig underrättelse, till markägare</i>	BS 17 § — 72	—, beslutanderätt om	BL 105 § — 41
<i>Skydd, mot olycksfall</i>	BS 45 § — 86	<i>Stadsplanebestämmelser, stadganden i</i>	BS 12 § — 69
<i>Skylt</i>	BS 52 § — 89	<i>Statlig flygplats, utbyggnad m. m.</i>	BL 81 § — 35

<i>Stomplan,</i>	BL 161 § — 59	—, efter begäran	BL 30 § — 15
<i>Stängsel</i>	BS 53 § — 90	—, ändringar av	BL 31 § — 15
<i>Särskilda bestämmelser,</i> angående markens bebyg- gande eller användning	BL 9 § — 7	—, kostnaden för	BL 32 § — 15
<i>Tak och takkupor</i>	BS 40 § — 83	—, antagande av	BL 33 § — 16
<i>Talan,</i> över länsstyrelsens beslut	BS 71 § — 103	—, uppgift	BS 32 § — 79 BS 33 § — 79
—, över kommunens beslut	BS 72 § — 103	—, upprättande av förslag	BS 34 § — 80
<i>Taxa,</i> för ritningsgransk- ning, besiktning eller för- rättning	BS 8 § — 66	—, utställande av förslag till granskning	BS 34 § — 80
<i>Teknisk zonexpropriation</i>	BL 45 § — 21	—, behandling av förslag	BS 34 § — 80
<i>Tillträde</i> till fastigheter och byggnader	BL 152 § — 57	—, underrättelse	BS 34 § — 80
<i>Tomt,</i> skall vårdas	BS 53 § — 90	—, ändring eller upphä- vande	BS 34 § — 81
—, ljusstillsförelsen	BS 53 § — 90	<i>Torg,</i> upplåtande till all- mänt begagnande	BL 51 § — 23
—, definition	BI 155 § — 58	<i>Trafikled,</i> lösen av mark	BL 18 § — 9
<i>Tomtindelning,</i> indelning till tomter	BL 28 § — 14	—, mark behöver inte er- sättas	BL 19 § — 10
—, av ett kvarter	BL 29 § — 14	—, vägmarks nyttjande	BL 20 § — 10
		—, vid tvist mellan stad och enskild	BL 53 § — 24

<i>Trappor</i>	BS 44 § — 85	—, från förbud under tid för behandling av stadsplan	BL 35 § — 16
<i>Trädjällning, förbud mot</i> —			BL 36 § — 16
inom fastställd general- plan	BL 17 § — 9	—, i vissa fall från gällande föreskrifter	BS 66 § — 100
<i>Tvätt- och torkrum</i>	BS 44 § — 86	<i>Underhåll, av gata eller all- män plats</i>	BL 74 § — 32
<i>Tätare befolkad ort på landet</i>	BL 90 § — 39	<i>Underrättelse, om utställande för granskning</i>	BS 25 § — 76
<i>Tätbebyggelse, förutsätter att mark prövats från allmän synpunkt lämpad</i>	BL 5 § — 5	<i>Underställning av delegations- beslut</i>	BS 7 § — 66
—, definition	BL 6 § — 6	<i>Undervisningsanstalt</i>	BS 65 § — 99
—, undantag från	BL 9 § — 6	<i>Upplag</i>	BS 52 § — 89
	BL 12 § — 8	<i>Utgångar</i>	BS 44 § — 85
—, förekommande av —		<i>Utomplansbestämmelser</i>	BL 2 § — 5
utom stadsplan och bygg- nadsplan	BL 87 § — 38	—, meddelande av	BL 77 § — 34
	BL 123 § — 48	—, fastställande av	BL 77 § — 34
—, undantag	BL 124 § — 48	—, tillämpande av	BL 78 § — 34
—, tillstånd för särskilt fall	BL 135 § — 51	—, kommunal myndighet	BL 119 § — 47
—, inom område för av- styckningsplan	BL 168 § — 61	—, innehåll	BS 29 § — 78
<i>Undantag, från tätbebyggelse m. m.</i>	BL 9 § — 6		
	BL 12 § — 8		

—, undantag	BS 29 § — 78	Väg, rätt att ta i anspråk	BL 114 § — 45
—, förslag till avgränsning	BS 30 § — 78	Vägförening	BS 28 § — 77
—, giltighet t.o.m. 31/12—65	BS 81 § — 107	Vägmark, ersättning för förlust genom stadens nyttjanderätt	BL 20 § — 10
Utredning, enligt 59 § BL	BS 25 § — 76	—, behöver ej lösas	BL 42 § — 19
—, för bedömning av bebyggelse och fastighetsbildning	BS 31 § — 79	Ägare av fast egendom, definition	BS 74 § — 104
Val, av byggnadsnämnd	BS 77 § — 106	Ändring av stadsplan, se stadsplan	BL 26 § — 13
Vatten och avlopp	BS 44 § — 86	Övergångsbestämmelser till BL	59, 106
Vind	BS 44 § — 85	—, till SFS 611/1959	
Vårdanstalt	BS 65 § — 99	—,	BL 170 § — 62

